

Asociación Galega de
Cooperativas Agroalimentarias

MEMORIA DE ACTIVIDADES

2016

O Consello Reitor da Unión de Cooperativas Asociación Galega de Cooperativas Agroalimentarias, AGACA, agradece aos traballadores de AGACA, ás cooperativas e entidades socias da Unión, a Cooperativas Agro-alimentarias de España, á Secretaría Xeral de Emprego (Consellería de Economía, Emprego e Industria), á Consellería do Medio Rural, ao Ministerio de Agricultura e Pesca, Alimentación e Medio Ambiente, ao Consello Galego de Cooperativas, á Fundación Tripartita para a Formación no Emprego, ao Fondo Social Europeo (FSE), ao Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural (Feader), Horizon 2020, FEDER-Interreg Sudoeste, a colaboración recibida, sen a cal sería imposible desenvolver as actividades que se mencionan nesta Memoria 2016.

Índice

01. AGACA, ENTIDADE REPRESENTATIVA	02. ESTRUTURA ORGANIZATIVA	03. EXERCICIO DE REPRESENTACIÓN	04. PROMOCIÓN E FOMENTO DO COOPERATIVISMO	05. REPRESENTACIÓN E ACTIVIDADE SECTORIAL	06. SERVIZOS
5 AGACA, ENTIDADE REPRESENTATIVA	7 ASEMBLEA XERAL 7 CONSELLO REITOR E INTERVENTO- RES DECONTAS 8 REPRESENTAN- TES SECTORIAIS 9 EQUIPO TÉCNICO 11 LOCAIS E MEDIOS	12 EN ORGANISMOS 12 CONSELLO GALEGO DE COOPERATIVAS 13 REUNIÓN DOS ÓRGANOS SOCIAIS DE AGACA	15 CONSTITUCIÓN DE NOVAS COOPERATIVAS 15 INTERCOOPE- RACIÓN E FUSIÓN DE COOPERATIVAS 16 AGRUPACIÓNS DE DEFENSA SANITARIA GANDEIRA (ADSG) 17 REDE EUSUMO	20 SECTOR LEITEIRO 27 SECTOR CÁRNICO 29 SECTOR DE ABASTECIMENTOS E SERVIZOS 35 SECTOR HORTÍCOLA 36 SECTOR DA FLOR E OUTROS 38 SECTOR VITIVINÍCOLA 40 GANDERÍA INTENSIVA	43 FORMACIÓN 45 ASISTENCIA TÉCNICA 48 ASESORÍA XERAL 52 ENXEÑERÍA E DESENVOLVE- MENTO SOSTIBLE 55 CALIDADE E SEGURIDADE ALIMENTARIA 57 INFORME: COÑECENDO O COOPERATIVIS- MO NA GANDEIRÍA 61 COMUNICA- CIÓN E DIVULGACIÓN COOPERATIVA 65 CORRETAXE DE SEGUROS

Saúdo do Presidente

José S. Montes Pérez
Presidente de AGACA

Dende a cooperación

A nosa situación

Un ano máis de actividade deixa certo desacougo por pasar tan axiña; non foi nin máis, nin menos tempo do que demos conta noutras ocasións pero, hai varios factores que inciden para que o percibamos breve.

Ás veces, as propias crises cíclicas dalgúns sectores concorren para tratar de buscar solucións co fin de que non se repitan ou, polo menos, non inflúan de forma tan agresiva nin poñan en perigo a subsistencia das empresas que se moven na contorna agroalimentaria.

Hoxe en día, case non se pode falar de sectores privilexiados e sen riscos. De todos modos, o sector alimentario debera ter certas garantías tendo en conta as cifras que amosan unha poboación mundial en aumento a pasos axigantados:

- No ano 1800 contabilizábanse uns mil millóns de habitantes.
- No ano 2000, máis de seis mil millóns.
- En outubro de 2011 acadáronse os sete mil millóns.
- En decembro de 2016 xa superamos os 7.400 millóns.
- Estimacións sitúan a poboación mundial, no ano 2050, en 9.500 millóns.
- As proxeccións para 2100 aproxímanse aos 10.900 millóns.

Segundo estes datos —extraídos da Wikipedia—, teríamos un déficit moi importante de alimentos, sobre todo pensando neste aumento de poboación, ao que se suma o abandono de terras, un mellor nivel de vida en países emerxentes cun aumento do consumo noutros e outro factor do que cada día se fala máis, relacionado coa sustentabilidade e o cambio climático.

Neste momento considérase que a produción é suficiente para alimentar a toda a poboación mundial máis non é así pola inxusta distribución dos recursos e o gran desequilibrio que aínda hai entre Norte e Sur.

Hai outros elementos que, de cara ao futuro, tamén inflúen para que a situación sexa aínda máis crítica:

- Falta de investimento agrícola.
- Escaseza de alimentos por causas naturais imprevistas pero reais como a falta de auga e o cambio climático.
- Os desprazamentos masivos da poboación mundial repercuten directamente sobre o abandono do rural e da terra.
- Inestabilidade dos mercados e volatilidade dos prezos.
- Mal uso dos alimentos ou deixalos caducar.

Pois ben, a experiencia dun ano e as tendencias mundiais teñen que facernos pensar porque o tempo pasa rápido e avanzamos moi pouco a pouco na solución deses problemas. A todo isto hai que sumar a urxencia de avanzar cara a unha agricultura sustentable, respectuosa co medio ambiente e fundamentada na economía social e na reconquista da terra ociosa.

Con esta base, as cooperativas vólvense imprescindibles para orientar este momento e desenvolver a súa capacidade produtiva dentro dunhas garantías de equilibrio e futuro.

Que pode achegar o cooperativismo?

A nosa forza está na integración e fusión de cooperativas —algo que con tanto interese se promove e alenta desde AGACA pero, non só para integrar ás grandes cooperativas—, tamén na intercooperación, un dos principios que nos define dentro de todo o cooperativismo, tanto a nivel nacional como europeo. Cómpre avanzar nunha estrutura industrial para transformar e innovar dentro da produción de alimentos sans cunha trazabilidade esixente e ben estudada que os faga atractivos e promover un cooperativismo forte e dinámico para a comercialización, por suposto, fóra de Galicia e de Europa.

Anímanos e ilusiónanos ver como hai conciencia desta situación precaria e como se van dando pasos dentro do concerto cooperativo, conscientes de que aínda falta moito camiño por recorrer.

Ademais disto —que vai mellorando da man da Confederación de Cooperativas Agro-alimentarias de España—, hai tamén algo máis inmediato e próximo dentro do noso compromiso con Galicia, que nos obriga fronte á nosa realidade excesivamente minifundista: temos que potenciar o máis posible a integración dentro das nosas empresas e explotacións nos subsectores cos que estamos comprometidos: no lácteo mediante a dimensión para lograr poder de negociación; no vacún de carne para integrar aos gandeiros en cooperativas e consolidar a relación produción/industria; en abastecementos e servizos para combatela competencia desleal, e nalgúns casos fraudulenta, integrando todas as necesidades dun gandeiro moderno; na horticultura impulsando a coordinación comercial e incrementando a produción; no vitivinícola para impulsar a promoción conxunta dos viños brancos de calidade coa gran marca Galicia; e na gandería intensiva para loitar contra o low cost ao que encamiña o sector a distribución moderna.

Urxe facelo dentro das oportunidades deste momento histórico.

Graza a todos os que nos axudastes e nos axudaredes a seguir adiante; o reto é común e a solución pasa pola unión.

Hoxe en día, case non se pode falar de sectores privilexiados e sen riscos. De todos modos, o sector alimentario debería ter certas garantías, tendo en conta as cifras que amosan unha poboación mundial en aumento a pasos axigantados

Saúdo do director-xerente

Higinio Mougán
Director xerente de
AGACA

En 2016 o sector agroalimentario acusou de novo prezos á baixa, salvados por unhas boas producións e coa axuda do descenso do prezo medio das materias primas de alimentación animal nun 7%; non ocorreu así co do resto dos insumos.

O clima acompañou ás produción vexetais, salvo en certas comarcas do interior galego onde a seca do verán castigou en exceso a produción de millo forraxeiro. A maioría das producións gandeiras medraron o pasado exercicio 2016. O sector lácteo achegou un 2% máis de leite, a carne de aves medrou e mesmo, o porcino creceu un 7,3% en produción. En cambio, os prezos medios da carne de polo caeron unha media do 12,7%, e o prezo medio dos ovos un 14,2%. Mesmo o porcino tivo un descenso nos prezos medios dun 1,3% que a principios do 2016 cotizaba moi por debaixo dos custos de produción, como pasou coa carne de coello.

Os prezos caeron en termos xerais, destacando polo seu impacto en Galicia a baixa do 5,4% nos prezos medios do leite, despois dun ano 2015 xa con prezos extremadamente baixos. A maioría das hortalizas sufriu un leve descenso nos prezos medios durante o 2016, salvo os prezos das patacas. Porén, as boas producións de horta axudaron a mellorar as rendas dos horticultores galegos no 2016. Finalmente, algúns viñedos víronse afectados polas pragas e as sarabias, o que provocou un descenso das producións, pero contaron con lixeiras melloras nos prezos das uvas en case que todas as comarcas galegas.

A Gran Distribución (GD) seguiu ao seu aire, banalizando os alimentos estratéxicos da cesta da compra (leituga, carne de polo, leite...) sen que existan accións coordinadas das comunidades autónomas e o Goberno para erradicar estas prácticas. A "venda a perdas" e o "dumping" de produtos importados forma parte xa da nosa forma lamentable de entender o agro. Para iso, non existe Comisión Nacional do Mercado e da Competencia (CNMC) nin administracións interesadas en eliminalas. A GD segue a ser noticia en negativo para os intereses do sector agrario e da industria alimentaria. Coñecen Vostedes algún expediente sancionador que fose noticia nos medios de comunicación? A Lei da Cadea de Alimentaria supón un paso adiante, sempre e cando se aplique na súa totalidade, pero quédase corta para atallar a asfixia continua das industrias e dos agricultores e gandeiros diante da GD.

A penas se desenvolveu o *Acordo para a Estabilidade e Sustentabilidade da Cadea de Valor do Sector de Vacún de Leite*, continuando o sector nunha situación de debilidade nos mercados internos e fronte ás prácticas exportadoras dos países excedentarios. O seu desenvolvemento é unha prioridade fundamental para Galicia. Co Real Decreto dos Prezos de Cesión o Ministerio ten unha ferramenta importante para actuar na busca dun prezo sustentable para o leite. É de interese normalizar o sector canto antes sen agardar a un maior deterioro do mesmo.

Tamén coa publicación no DOGA da Lei 6/2016 de Economía Social de Galicia dispoñemos dunha ferramenta máis para impulsar o cooperativismo. Agora é fundamental dotala de orzamentos e de accións encamiñadas a darlle a correspondente vitalidade para o que foi creada. Pola contra, en varias comunidades autónomas da nosa contorna dispoñen de decretos cos correspondentes orzamentos destinados a impulsar a integración das cooperativas agroalimentarias. Galicia pode quedar fóra dos grandes grupos cooperativos que se están a crear, ou quedar fora dos grandes liderados cooperativos de España.

A pesar de non contar coas axudas anteriormente citadas, as cooperativas do sector lácteo iniciaron un camiño integrador destinado a consolidalas e fortalecelas. Agardemos que os gandeiros e as administracións estean a altura das esixencias dos novos tempos e apoien uns co seu compromiso e outros cos apoios económicos necesarios para convertelas en ferramentas claves do noso desenvolvemento agrogandeiro.

No que respecta a AGACA, no 2016 arrancamos dous proxectos novos. O Horizonte 2020 EuroDairy e o Sudoe AGROSMARTcoop. O primeiro destinado a transmitir ao noso sector lácteo as innovacións mais importantes e o segundo, para impulsar a comercialización intelixente, a innovación sustentable e a integración das cooperativas do espazo Sudoe.

Acompañamos profesional e tecnicamente ás cooperativas socias, saíndo na súa defensa, representándoas e promovendo diversos ámbitos das mesmas, tratando sempre de apoialas.

O sector lácteo achegou un 2% máis de leite, a carne de aves medrou e mesmo o porcino creceu un 7,3% en produción. As boas producións de horta axudaron a mellorar as rendas dos horticultores galegos no 2016; porén algúns viñedos víronse afectados polas pragas e as sarabias, o que provocou un descenso das producións

01 AGACA, entidade representativa:

A Unión de Cooperativas Asociación Galega de Cooperativas Agrarias, AGACA, é a organización que representa ao cooperativismo agrario da Comunidade Autónoma de Galicia, tanto no ámbito da súa conxuntura económica, empresarial e social, como no da dimensión humana e profesional dos socios.

Na faceta institucional destaca a súa presenza nos foros onde se tratan os intereses do cooperativismo a nivel estatal e internacional, sexa de xeito directo, sexa a través da súa participación en organizacións representativas a nivel de España (Cooperativas Agroalimentarias de España) ou da Unión Europea (Comité Xeral Europeo de Cooperación Agraria – COGECA), fomentando o diálogo e a intercooperación entre distintos sectores a todos os niveis.

Adicionalmente, ofrece diversos servizos especializados de formación, información e asesoramento ao cooperativismo agroalimentario de Galicia en múltiples áreas.

Unha das principais vantaxes de pertencer a un colectivo como AGACA é a de sentirse apoiado e acompañado ao longo da actividade empresarial cooperativa. Nese senso, AGACA está en continuo proceso de actualización para satisfacer as máis esixentes demandas do cooperativismo agroalimentario galego a través de distintos servizos:

Representación profesional

En AGACA conflúen e canalízanse todas as propostas dos socios ante os foros correspondentes, de xeito que as cooperativas se sintan representadas e defendidas, co aval que outorgan máis de 25 anos de experiencia e unha posición de recoñecemento e de respecto social.

Información especializada

- Informes Sectoriais.
- Novidades lexislativas e técnicas.
- Organización de Xornadas formativas.
- Publicación propia: revista *Cooperación Galega*.
- Emisión e difusión de notas de prensa a medios.
- Difusión de novas das entidades socias en revista, webs e redes sociais.
- Elaboración de publicacións externas.
- Servizo de *clipping*.

Consultoría

- Estudos e viabilidade económico-financeira.
- Acompañamento integral a emprendedores.
- Asesoría contable, fiscal, laboral e xurídica en cooperativas, explotacións agrarias, autónomos e outras empresas.
- Especialistas en constitución de cooperativas e SAT.
- Ordes de axudas. Seguimento e xestión.

Calidade

- Referencial de Leite de Vaca Certificado de Cooperativa (RLVCC).
- Guía de Prácticas Correctas de Hixiene.
- Análise de Perigos e Puntos de Control Críticos (APPCC).
- Rexistro Sanitario.
- Diagnóstico e control de calidade.
- Asesoramento para implantación de normas GLOBALGAP e BRC (British Retail Consortium).

Enxeñería Sostible

- Proxectos de obra.
- Fontes de financiamento.
- Seguridade e Calidade.
- Desenvolvemento sostible.
- Aforro enerxético.
- Enerxías alternativas.

Formación

- Ampla oferta formativa especializada.
- Horario flexible.
- Todos os niveis formativos.
- Aplicación inmediata ao posto de traballo.
- Presencial, a distancia e teleformación.

Estudos Socioeconómicos

- Informes socioeconómicos periódicos.
- Realidade social: muller, xuventude, terceira idade, emprego etc.
- Análises e estatísticas.
- Enquisas.
- Investigacións de mercado.

Comercialización e Internacionalización

- Asesoramento en identificación e xestión de iniciativas empresariais.
- Redes de colaboración.
- Intercooperación e Internacionalización: redes de contactos, misións inversas etc.
- Planificación estratéxica.

Seguros

- Asesoramento personalizado.
- Agroseguros.
- Seguros profesionais e domésticos.
- Responsabilidade Civil de directivos e Consellos Reitores.

02 Estrutura organizativa

Asemblea Xeral

A Asemblea Xeral de AGACA —constituída por un representante de cada cooperativa socia— é o órgano supremo da vontade social.

O exercicio do voto é ponderado de 1 a 5 por entidade socia, segundo a relevancia socioeconómica de cada unha.

Reúnese, como mínimo, unha vez ao ano. É onde se aproba a xestión realizada no último exercicio económico e os plans de traballo para o seguinte. Na actualidade, está integrada por 120 entidades socias que, como tal, teñen a obriga estatutaria de “asistir, a través dos seus representantes legais, ás Asembleas Xerais da Unión”.

Consello Reitor e Interventores de Contas

O Consello Reitor da Unión, nomeado en 2013 pola XXV Asemblea Xeral Ordinaria por un período de catro anos, está constituído por nove cooperativistas que representan aos principais sectores agrarios e encárgase da Dirección da Unión entre asembleas.

CARGO	NOME	COOPERATIVA
Presidente	D. José S. Montes Pérez	Cooperativa Feiraco
Vicepresidente	D. José Ramalleira Vázquez	Cooperativa Os Irmandiños
Secretario	D. Emilio Rodríguez Felipe	Cooperativa Coren
Tesoureiro	D. M. Carlos Gómez Díez	Cooperativa Hortoflor 2
Vogal	D. Rafael Tejeda Vázquez	Cooperativa Proterga
Vogal	D. Alberto Amil Chaves	Cooperativa Horsal
Vogal	D. Albino López Rodríguez	Cooperativa Leira
Vogal	D. Javier Iglesias Sendín	Cooperativa Viña Costeira
Vogal	D. Ramón Barral Maquieira	Cooperativa Martín Códax

Interventores de contas

- Dña. Dolores Calvo Méndez, Coop. Condes de Albarei
- D. José Ángel Pérez Álvarez, Coop. Horsal
- D. José Manuel Barreiro Suárez, Coop. Central de Frades

Representantes Sectoriais

Os representantes das Xuntas Sectoriais determinadas nos Estatutos Sociais da Unión, elixidos na XXV Asemblea Xeral Ordinaria de AGACA celebrada en xuño de 2013, son:

1.- Xunta sectorial de Abastecementos e Servizos

Representante: D. José Ramalleira Vázquez

Suplente: D. Ricardo A. Morandeira García

2.- Xunta sectorial de Flor e Apicultura

Representante: D Manuel Carlos Gómez Díez

Suplente: D. Francisco Cal Ansede

3.- Xunta sectorial de Gandería Intensiva. Avicultura, Porcino e Coellos

Representante: D. Emilio Rodríguez Felipe

Suplente: D. Natalio García Corral

4.- Xunta sectorial de Leite e Gandería

Representante: D. Albino López Rodríguez

Suplente: D. José Luis López Vázquez

5.- Xunta sectorial de Vacún de Carne, Ovino, Caprino e outras carnes

Representante: D. Rafael Tejeda Vázquez

Suplente: D. Manuel Castro Calvo

6.- Xunta sectorial de Froitas e Hortalizas

Representante: D. Alberto Amil Chaves

Suplente: D. José Benito Castro Allegue

7.- Xunta sectorial de Leite- Derivados Lácteos

Representante: D. José S. Montes Pérez

Suplente: D. Pablo Costoya Varela

8.- Xunta sectorial de Viño - Interior

Representante: D. Javier Iglesias Sendín

Suplente: D. Diego Diéguez Collarte

9.- Xunta sectorial de Viño - Costa

Representante: D. Ramón Barral Maquieira

Suplente: D. Francisco Javier Silva Vaamonde

Equipo técnico

Dirección

- Higinio Mougán Bouzón

Responsable da Dirección e da Xestión Económica. Executor das ordes do Consello Reitor.

Formación

- Loli Couso Costa

Responsable de Formación e dos subsectores de Horta, Flor e Viño. Coordinadora de oficina (Santiago) e da Calidade Interna.

- Berta Pérez Santiago

Control e seguimento da actividade formativa.

Asesoramento

- David Vila López

Responsable do Asesoramento contable, laboral e fiscal a cooperativas en Lugo. Coordinador de oficina (Lugo).

- María F. Baamonde Fernández

Asesoría e contabilidade a entidades en Lugo

- Tomás Gómez Vázquez

Responsable do Asesoramento contable, laboral e fiscal a cooperativas en Ourense e Pontevedra. Coordinador de oficina (Ourense).

Cooperativismo

- Carlos Ares Fernández

Responsable de Sector Lácteo, Promoción Cooperativa, Axudas e Asistencia Técnica.

Enxeñería sostible

- Mario Fernández Redondo

Responsable de Enxeñería, Urbanismo, Medio Ambiente, Aforro de Enerxías e Seguridade Alimentaria.

- Manuel Pedreira Mirás

Apoio á enxeñería na elaboración de proxectos e na dirección de obras.

Comunicación

- Rosa Vázquez Segade

Responsable de Comunicación Externa, coordinadora da revista *Cooperación Galega* e Servizo de Comunicación de Cooperativas.

- Esperanza Otero Pérez

Apoio ás áreas de Comunicación

Estudos e igualdade, comercialización e internacionalización

- Ruth Rodríguez Ferreiros

Responsable de Estudos Socioeconómicos e Igualdade e da Área de Comercialización e Internacionalización.

Calidade

- María Rey Campos

Responsable de Calidade agroalimentaria e Innovación

- Antonio Iglesias Cortizas
- María Pardo Otero

Técnicos de campo especializados na implantación de sistemas de calidade en explotacións.

Contabilidade

- Ana Vázquez Mougán

Contabilidade, administración e apoio á formación cooperativa.

Seguros

- María Montserrat Ventura Blanco

Responsable de Asesoramento en seguros a cooperativas e SAT.

Secretaría

- Maite Porto Rey
- Hortensia García Rivas

Tarefas de secretariado nas oficinas e apoio á asesoría e resto de áreas de AGACA.

Consello Reitor de AGACA

Estrutura temporal

A estrutura de técnicos e bolseiros temporais lígase aos diferentes proxectos, programas, servizos e actividades formativas de carácter temporal dentro das actividades de AGACA, destacando os vinculados a actividades formativas.

Na categoría de conferenciantes en cursos, seminarios e xornadas superáronse os 20 expertos e colaboradores, que serviron de apoio á estrutura técnica para desenvolver programas vangardistas e de carácter innovador en diferentes eidos do cooperativismo rural en Galicia.

Locais e medios

Oficina en Santiago, adquirida en 1992 e situada na Rúa Tomiño nº 22-Soto, de 350 m² (dúas plantas). Dispón de dúas salas de reunións, varios postos de traballo, biblioteca especializada en cooperativismo agrario, rede informática con conexión á Internet, medios audiovisuais (cámaras, proxectores de transparencias etc.), fotocopiadora e impresora conectadas aos equipos informáticos, múltiples liñas de teléfono fixas e móbiles, dúas liñas de fax etc.

Oficina en Lugo, adquirida en 1993 e situada na Rúa Poeta Noriega Varela, 30-Entrechán, de 120 m², con sala de reunións. Varios postos de traballo, conexión á Internet e fotocopiadora integrada na rede local. En 2006 ampliáanse as instalacións coa adquisición e adaptación dun local de 120 m², lindeiro.

Oficina en Ourense, sita na Rúa Bedoia, 7-2º local 1, de 60 m², en réxime de aluguer, con sala de reunións no centro da cidade. Tres postos de traballo con conexión á Internet e fotocopiadora integrada na rede local.

03 Exercicio de representación

En Organismos

O exercicio de representación, difusión e defensa dos intereses do cooperativismo agroalimentario galego é a principal misión de AGACA.

Un dos seus piares é a participación en Cooperativas Agro-alimentarias, entidade representativa do conxunto das cooperativas do sector en España e da que é membro constituínte. O presidente de AGACA forma parte do seu Consello Reitor en representación das cooperativas de Galicia.

Cooperativas Agro-alimentarias organiza o exercicio da representación a través da figura dos Consellos Sectoriais. Na súa directiva participan representantes de varias cooperativas galegas, integrantes de AGACA:

- D. José Luis Antuña Álvarez (Feiraco). Presidente do Consello Sectorial de Leite e Produtos Lácteos de Cooperativas Agro-alimentarias.
- D. Natalio García Corral (COGAL). Presidente do Consello Sectorial de Coellos de Cooperativas Agro-alimentarias.

A Unión está presente en varios organismos e mesas de negociación entre as que destacan o LIGAL, a I.X.P. Ternera gallega e o Comité de Certificación de Galega 100%.

O LIGAL (Laboratorio Interprofesional Galego para a Análise do Leite) é o órgano responsable da análise e control do leite dos gandeiros galegos. O representante de AGACA neste órgano en 2016, Albino López Rodríguez —co apoio técnico de María Rey (AGACA)—, asistiu a todas as reunións convocadas por este órgano. O Comité de Certificación da I.X.P. Ternera Gallega, conta con representación, por parte de AGACA, de María Rey, que asistiu a todas as reunións convocadas por este órgano. AGACA tamén está presente no Comité de Certificación de Galega 100%.

Outros foros nos que AGACA está presente son a Mesa do Leite, a Mesa do Viño, a Comisión Territorial de Galicia dos Seguros Agrarios, as Mesas Electorais das Denominacións de Calidade de Galicia, a Mesa da Carne e o Clúster Alimentario de Galicia.

Consello Galego de Cooperativas

AGACA ten tres representantes e tres suplentes neste órgano de promoción do cooperativismo, creado baixo a normativa da Lei 5/1998 de Cooperativas de Galicia, e con sede social na Secretaría Xeral de Emprego, sendo o seu presidente, o Sr. Conselleiro de Economía, Emprego e Industria. É un órgano paritario dos representantes das cooperativas de todas as clases e das administracións públicas de Galicia. Os representantes de AGACA son:

- Titular Primeiro: D. José S. Montes Pérez
- Suplente Primeiro: D. José Ramalleira Vázquez
- Titular Segundo: D. Manuel Carlos Gómez Díez
- Suplente Segundo: D. Emilio Rodríguez Felipe
- Titular Terceiro: D. Higinio Mougán Bouzón
- Suplente Terceiro: D. Alberto Amil Chaves

En Febreiro de 2016 déronse por rematados os traballos do documento oficial *Estratexia para o Impulso do Cooperativismo Galego 2016-2020* que busca enmarcar, organizar e secuenciar nun horizonte temporal (2016-2020) as liñas de actuación da Administración galega na promoción, reforzo e consolidación dos sectores socio-económicos con encaixe ao abeiro da fórmula cooperativa.

Achegamos propostas ao Sr. Conselleiro en relación coa *Axenda 20 para o Emprego*. O 18 de maio de 2016 foi publicada no DOG, a *Lei 6/2016, do 4 de maio, da economía social de Galicia*, que se agarda acadar importancia no impulso do cooperativismo agrario. Por último, destacar as diferentes reunións do COGACO co propósito de confeccionar unha proposta de *Encontro de Cooperativas GALICIA-NORTE de PORTUGAL* a desenvolver ao longo de 2017.

Nas reunións do COGACO e outras complementarias tratáronse cuestións como:

- Estudouse novamente a aplicación da Orde pola que se establecen as bases reguladoras dos programas de incentivos ao autoemprego colectivo das persoas mozas inscritas no sistema nacional de Garantía Xuvenil, cofinanciadas polo Fondo Social Europeo. Aprobación do Código de boas prácticas nas sociedades cooperativas galegas.
- Informouse da interpretación sobre a distribución dos excedentes segundo o disposto no artigo 67.1 da *Lei 5/1998, do 18 de decembro, de cooperativas de Galicia*.
- Atendéronse solicitudes de autorizacións para a achega dos importes do Fondo de Formación e Promoción Cooperativa.
- Contidos da convocatoria dos "*Premios á Cooperación*".
- Contidos da convocatoria do Certame "*Cooperativismo no ensino*" dirixido aos centros educativos de Galicia e nomeamento de representantes no xurado.
- Avaliouse a convocatoria de subvencións ás entidades asociativas, ás oficinas locais e a outras entidades colaboradoras da Rede Eusumo para o fomento do cooperativismo e a economía social.
- Valorouse a convocatoria das subvencións para o fomento do emprendemento en economía social (Programa Aprod-economía social), cofinanciadas parcialmente con cargo ao Programa operativo do Fondo Social Europeo.
- Atendéronse solicitudes de nomeamento de liquidadores de cooperativas.
- Outros temas tratados na Comisión Permanente do Consello Galego de Cooperativas foron cuestións como a concesión de Premios á Cooperación 2016; o Concurso de Iniciativas Cooperativas; o estudo de diferentes escritos de cooperativas e a emisión de Informes.

Reunións dos órganos sociais de AGACA

O 27 de maio tivo lugar a única Asemblea Xeral de AGACA de 2016. Nesta XXVIII Asemblea Xeral Ordinaria da Unión, aprobáronse os correspondentes informes anuais.

Ao longo do ano, o Consello Reitor celebrou seis reunións ordinarias de traballo nas que se trataron temas xenéricos relacionados coas cooperativas agroalimentarias, así como outros aspectos organizativos, económicos, representativos e sociais de AGACA.

O Consello Reitor, co apoio do equipo técnico de AGACA, organiza, controla e avalía todos os temas xerais que reflicte esta Memoria.

Os temas máis salientables, tratados de xeito especial polo Consello Reitor, foron:

- Análise económico-financeira da entidade, aprobación de contas e de orzamentos, das contas das sociedades participadas e outros asuntos económicos.

- Aprobación da documentación a presentar na XXVIII Asemblea Xeral de AGACA: Contas Anuais, Memoria Anual e convocatoria da XXVIII Asemblea Xeral Ordinaria.
- Nomeamentos de representantes de AGACA ante diferentes organismos.
- Información sobre as xestións e entrevistas con altos cargos das Administracións.
- Aprobación e seguimento de convenios.
- Sinatura do protocolo de colaboración con Vegalsa e con entidades financeiras e institucións diversas destinadas ao impulso do cooperativismo.
- Seguimento de campañas: horta, viño etc.
- Seguimento dos mercados agrarios, gandeiros e de materias primas.
- Iniciativas de promoción comercial dos alimentos cooperativos.
- Seguimento e presenza das actividades representativas en diferentes foros.
- Altas e baixas de socios.
- Presentación e seguimento de proxectos de desenvolvemento cooperativo.
- Seguimento das actividades formativas desenvolvidas por AGACA en colaboración con diferentes organismos.
- Seguimento das actividades relacionadas cos proxectos de I+D+i, promoción comercial, rurais, de xénero etc. desenvolvidas por AGACA en colaboración con diferentes organismos.
- Actividades de asistencia técnica desenvolvidas por AGACA en colaboración con diferentes organismos.

Ángeles Vázquez, *conselleira do Medio Rural*, e **Belén do Campo**, *directora xeral de Gandaría, Agricultura e Industrias Agroalimentarias*, con **Higinio Mougán**, *nunha reunión con cooperativistas en AGACA*.

04 Promoción e fomento do Cooperativismo

Prestar múltiples servizos ás cooperativas agroalimentarias —AGACA agrupa 120 cooperativas galegas que teñen máis de 34.000 socios— implica manter un contacto directo con miles de cooperativistas. É, por tanto, un vehículo idóneo para coñecer a fondo a natureza cooperativa e aos seus asociados.

Atendendo á situación dos mercados agrarios, AGACA comunícase continuamente cos dirixentes das cooperativas para que incrementen a competitividade das súas empresas. Con ese fin, promóvese a integración de empresas, a intercooperación, a transformación e a conquista de novos mercados, a diversificación, a innovación etc.

Constitución de novas cooperativas

O tamaño empresarial das cooperativas agrarias galegas é demasiado pequeno o que dificulta a competitividade da actividade empresarial para a que foron creadas por agricultores e gandeiros.

En determinados sectores ou en actividades onde o volume non resulta especialmente competitivo, AGACA colabora na posta en marcha de novas cooperativas.

Un sector con dificultades especiais para que as cooperativas sigan medrando é o vitivinícola. Despuntan as dificultades dos viticultores de Galicia para integrárense nalgúnhas adegas cooperativas galegas.

As funcións e traballos desenvolvidos dende AGACA, sempre a solicitude dos socios, están relacionados cos trámites de constitución, solicitude de axudas públicas e realización de estudos económicos de viabilidade da cooperativa.

Intercooperación e fusión de cooperativas

CLUN S.Coop.Galega

En 2016 desenvolveuse o proceso de integración de **Feiraco S.Coop. Galega, Os Irmandiños S.Coop. Galega e Melisanto S.Coop. Galega**, dando lugar á cooperativa de segundo grao, CLUN S.Coop.Galega.

O obxectivo da devandita integración é crear un grupo cooperativo de referencia no sector agrogandeiro, que permita gañar tamaño e eficiencia a curto prazo e, así, converterse nun grupo líder na economía galega.

Nace con tres grandes obxectivos estratéxicos para contribuír á sustentabilidade da produción láctea galega aproveitando as sinerxías, o coñecemento e a experiencia das cooperativas participantes:

- Integración e potenciación dos servizos técnico-económicos, co obxectivo de acadar unha maior eficiencia dos custos de produción dos seus socios e a mellora continua nas súas explotacións.
- Optimización do prezo das subministracións.
- Agregar volume para mellorar a cadea de valor láctea e contribuír á súa estruturación.

A nova cooperativa pasará a desenvolver todas as operacións/actividades que viñan sendo realizadas polas cooperativas participantes.

As principais actividades a realizar pola nova cooperativa serán, en esencia, as seguintes:

- Producción e comercialización de pensos.

- Prestación de servizos ao gandeiro: coa integración conseguirase unha especialización por parte da nova cooperativa que se aproveitará do *know-how* existente en cada unha das cooperativas partícipes, así como das sinerxías propias da integración o que permitirá a esta ofrecer servizos de maior calidade ao gandeiro a un prezo máis competitivo. Tenderase á homoxeneización dos servizos para desenvolver pola nova cooperativa que, en esencia, serán os seguintes:
 - Agronómicos
 - Alimentación
 - Reprodución
 - Calidade do leite
 - Podoloxía
 - Certificacións de explotación
 - Xestión económico-financeira
 - Asesoría fiscal e contable
 - Maquinaria

AGACA colaborou —sempre a solicitude dos socios— n• asesoramento técnico e na posta en marcha do proceso de fusión, coordinando e dinamizando as reunións.

Agrupacións de Defensa Sanitaria Gandeira (ADSG)

Dende sempre, as cooperativas veñen facendo un labor de vertebración da gandería de Galicia, o que lles outorga unha presenza e estabilidade inigualables para desenvolver novas actividades.

Unha boa parte das cooperativas gandeiras —aínda sen estar recollidas como ADSG—, está a desenvolver tarefas similares xa que os seus servizos veterinarios sempre considerarán prioritarias as accións de carácter profiláctico (reprodución, calidade do leite, enfermidades infecciosas, desparasitación etc.)

As cooperativas galegas non deben padecer unha falta de recoñecemento de méritos para desenvolver este labor. Este recoñecemento permitiría dar rendibilidade aos investimentos en técnicos e asesoramento feitos polas distintas Administracións nos actuais servizos das cooperativas.

Durante 2016 asesoráronse algunhas cooperativas no inicio do procedemento de constitución e recoñecemento da cooperativa como ADSG.

Asociación Galega de Técnicos de Equipos de Muxido (AGATEM)

En 2016 nace a “Asociación Galega de Técnicos de Equipos de Muxido (AGATEM)”, integrada por 59 técnicos Técnicos de Control de Equipos de Muxido.

AGATEM, ten como obxectivos fundamentais:

- Promover, articular e defender a integración e a coordinación dos Técnicos de Control de Equipos de Muxido no ámbito profesional e territorial de Galicia.
- Colaborar coa Administración no campo dos sistemas de manexo e control para un mellor desenvolvemento de practicas correctas para a produción láctea, así como noutras posibles actividades que propicien o desenvolvemento do sector gandeiro.
- Propiciar o desenvolvemento sanitario e económico do sector gandeiro.
- Representar e defender os intereses comúns, profesionais e económicos dos asociados diante da sociedade e das Administracións Autonómicas.
- Contribuír e participar na formación empresarial ou profesional dos membros asociados.

AGACA colaborou, sempre a solicitude dos socios, no asesoramento para elixir a forma xurídica máis axeitada para levar a cabo o proxecto, así como na elaboración de toda a documentación para a súa constitución e posta en marcha do proxecto.

APROLACT S. Coop. Galega.

APROLACT S.Coop.Galega é unha cooperativa de segundo grao constituída en 2013 por un grupo de nove cooperativas lácteas de Galicia. Foi recoñecida como Organización de Produtores Lácteos polo FOGGA o 03.07.2013 co numero ES12OP0002.

Durante 2016 incorporáronse á OP, cinco novas cooperativas con 342 socios produtores de leite.

Actualmente APROLACT S.Coop. integra a 13 cooperativas con 2.030 socios produtores de leite.

- Feiraco S.Coop. Galega
- Melisanto S.Coop. Galega
- Agris S.Coop. Galega
- A Capela S.Coop. Galega
- Icos S.Coop. Galega
- Os Irmandiños S.Coop. Galega
- Leira S.Coop. Galega
- Cogasar S.Coop. Galega
- Lemos S.Coop. Galega
- Leiteira Pico Sacro S.Coop. Galega
- Coafor S.Coop. Galega
- Agraria Comarcal de Ordes S.Coop. Galega
- Coreber S.Coop. Galega

Adaptación de Estatutos á Lei 14/2012

O 13 de decembro de 2011 o Parlamento de Galicia aprobou a Lei de modificación da *Lei de cooperativas de Galicia*. A Lei potencia a autonomía da sociedade cooperativa, conferíndolle un maior grao de autorregulación a través dos estatutos e dos propios órganos sociais, definindo e delimitando as competencias e responsabilidades no exercicio das súas funcións na orde interna, para evitar distorsións no seu desenvolvemento, o que vai redundar nunha maior eficacia na súa xestión empresarial, sen detrimento do principio de democracia interna da sociedade.

É obxectivo prioritario desta Lei dotar o sector cooperativo de Galicia dunha regulación propia, avanzada, flexible e con vontade de estabilidade, que recolla as inquietudes das entidades cooperativas.

Rede Eusumo

Rede Eusumo nace en 2010, impulsada pola Consellería de Traballo e Benestar, co fin de aproveitar sinerxías e tecer unha especie de rede virtual para a formación, divulgación e asesoramento en cooperativismo ao longo de toda Galicia. Como infraestrutura, conta con aquelas instalacións postas á súa disposición polas entidades colaboradoras, vinculadas coa fórmula cooperativa en distintos sectores.

Grazas a esta Rede, créase un tecido de actividades e servizos por toda Galicia que facilita a capacidade de asesoramento, orientación, formación e acompañamento nas iniciativas empresariais iniciadas, ademais de prestar un importante apoio á internacionalización, á celebración de encontros internacionais e transfronteirizos, ao intercambio comercial e á cooperación empresarial.

Accións desenvolvidas por AGACA

“Colexios e institutos”

Organizáronse charlas formativas sobre emprendemento cooperativo nos IES (Institutos de Educación Secundaria) para divulgar entre o alumnado os proxectos cooperativos de éxito como modelo de emprendemento.

Ademais, visitáronse — cos escolares — cooperativas de diferentes zonas para comprobar e coñecer o modelo de empresa cooperativa. A relación de centros aos que se chegou foi: IES Leiras Pulpeiro (Lugo); IES Saturnino Montojo (Ferrol); EFA Fonteboa (Coristanco); CEIP A Granxa (Ponteareas); IES Pedregal de Irimia (Meira); IES Río Miño (Rabade); IES Padres Mercedarios (Verín); CIFP As Mercedes (Lugo); IES Monte Neme (Carballo); CEIP Insua Bermúdez (Villalba); IES María Auxiliadora (Lugo); Colexio Plurilingüe San Jose (Lugo); IES Francisco Aguiar (Betanzos); IES Abrente de Ribadavia (Ribadavia); IES Breamo; (Pontedeume); IES As Mariñas (Betanzos); IES García Barbón (Verín); IES Catabois (Ferrol); CPI Castroverde (Castroverde); IES Antonio Fraguas (Santiago); IES Leixa (Ferrol); IES Castro de Baronceli (Verín); IES Pontepedriña (Santiago); CFEA de Guisamo; CEIP Rosalía de Castro (Lugo) e CEFA Sergude (Sergude).

Participaron 837 alumnos dos 26 centros educativos.

“Obradoiros para o Empoderamento da muller como persoa socia da cooperativa”

Impartíronse tres Obradoiros nos seguintes centros REDE EUSUMO. Participaron 40 mulleres:

- Cooperativa Viña Costeira (Ribadavia)
- Fundación FEIRACO (Ames)
- Aula CEMIT do Concello de Sada (Sada)

Os obxectivos foron:

- Reforzar as capacidades e a visibilidade das mulleres socias das cooperativas agroalimentarias.
- Empoderar ás mulleres socias das cooperativas para que participen nos órganos de decisión destas sociedades, desenvolvendo nelas unha confianza propia das súas capacidades que lles permita desenvolver as responsabilidades que derivan da pertenza a un Consello Reitor

Temática:

- Principais retos do mundo cooperativo (retos e tendencia do cooperativismo, actualizacións, asemblea xeral, conclusións).
- Habilidades directivas (toma de decisións, reunións eficaces, resolución de conflitos).
- Conceptos empresariais básicos dunha cooperativa.
- Regulación da cooperativa: *Lei 5/98 de Cooperativas* (clases de cooperativas, estatutos sociais, réxime económico e fiscal, políticas e órganos de goberno).
- Planificación estratéxica (Plan estratéxico, análise DAFO, desenvolvemento de obxectivos e accións, seguimento e control, caso práctico).

- Detección e análise dos obstáculos concretos que as mulleres socias da cooperativa poidan ter para o acceso aos órganos de decisión desas entidades.
- Estratexias de eliminación dos estereotipos de xénero.

Plan de formación e divulgación do cooperativismo nas comunidades de montes veciñais

Os obxectivos do Plan foron:

- Impulsar o emprendemento a través do uso dos recursos agrarios das Comunidades de Montes Veciñais de Galicia.
- Favorecer o emprego xuvenil, a organización da produción e da comercialización mediante cooperativas entre os produtores.
- Espertar o interese dos propietarios de terras e das persoas mozas desempregadas da contorna, interesadas en activalas de cara a un rendemento produtivo.
- Divulgar e acadar o emprego da fórmula cooperativa como medio para potenciar e consolidar o seu desenvolvemento a medio prazo."

Celebráronse oito xornadas divulgativas nos Centros da Rede Eusumo. Participaron 350 persoas vinculadas ás CCMMVV:

- Concello de Valadouro
- Concello de Bande
- Concello de Carballeda de Avia
- Centro de Desenvolvemento Cooperativo Transfronteirizo de Verín
- Concello de Alfoz
- Concello de Moaña
- Concello de Lalín
- Concello de Mazaricos

Temática

- Xestión cooperativizada dos Montes Veciñais en Man Común.
- A *Lei 7/2012 de Montes de Galicia*. Obrigas da nova Lei. En que poden investir as CCMMVV?
- Alternativas xurídicas e organizativas para a mellor explotación dos recursos naturais ociosos das comunidades de montes.
- Xestión cooperativa dos recursos ociosos dos montes veciñais en man común.
- As Comunidades Veciñais en man común e a eficiencia enerxética como iniciativas innovadoras no medio rural.
- Introducción ao cooperativismo: idea básica do concepto de cooperativa, implicacións para produtores, vantaxes e inconvenientes.

05 Representación e actividades sectoriais

Pese ás dificultades extraordinarias, os agricultores e gandeiros seguiron avanzando no ano 2016. Malia a crise do sector lácteo, das producións de vacún de carne e das producións gandeiras de coellos e avicultura de carne, o sector segue a crear riqueza en Galicia; axuda a fixar poboación no noso medio rural e dá actividade a unha importante economía de apoio do mesmo.

No 2016 atopámonos con dificultades engadidas coma os problemas coa aplicación da PAC (coeficiente de admisión de pastos, período do cultivo principal do millo en vacún de leite...), a suba dos seguros agrarios ou mesmo o parón sufrido no desenvolvemento do Acordo Lácteo, en canto se aborda o desenvolvemento de solucións que traten os desequilibrios da cadea de valor agroalimentaria. Os prezos foron extremadamente baixos para os avicultores de carne e para os produtores de coellos. Mentres, os prezos do sector lácteo mantivéronse en mínimos e con retrocesos e abusos aos gandeiros de cooperativas primeiro compradoras. O porcino mantivo as rendibilidades polas exportacións. Grazas á pequena baixada das materias primas de alimentación, os gandeiros puideron sobrevivir á presión dos mercados.

O mercado do viño continuou cunha lenta recuperación que se reflectiu en pequenas melloras nos prezos da uva. Tamén no sector das hortalizas atopamos unha pequena mellora de prezos no mercado pero, especialmente, as condicións climáticas favoreceron lograr producións importantes que axudaron moito a lograr rendibilidades positivas.

Sector Leiteiro

José S. Montes Pérez
Representante da Xunta
Sectorial de Leite-
Derivados Lácteos

A crise do sector lácteo a penas se viu reducida no 2016, polo que a podemos cualificar como longa e extraordinaria, por ser a primeira tras a supresión do sistema de cotas. Dende mediados do 2016, coa posta en marcha das medidas acordadas polo Consello de Ministros de Agricultura do 18 de xullo, os mercados iniciaron a senda da lenta recuperación (moi significativa nos produtos industriais). Precisamente a mellora dos prezos industriais e do leite *spot* non acaba de transformarse en mellora para os prezos dos produtos de consumo e dos gandeiros.

Dende AGACA denunciámos os abusos que sufriron moitas cooperativas primeiro compradoras no primeiro semestre do 2016. A falta de transparencia no mercado do leite dos primeiros compradores, a nula vontade do Ministerio en regular a operativa dos primeiros compradores mediante contratos e o apoio dalgunhas industrias aos primeiros compradores como xeito de saltar as normas causaron profundos abusos nalgunhas cooperativas lácteas.

Ao cabo de varios meses de aprobación do Acordo para a sustentabilidade do sector lácteo, a distribución continúa sen comprometerse en valorizar o leite. Ademais, polos sistemas de valorización do leite líquido (PLS), segue a estar desprotexido e mesmo banalizado pola industria e, sobre todo, pola gran distribución. Todo isto provoca que os consumo de leite amosen unha tendencia de diminución constante.

En 2016, AGACA celebrou numerosas reunións de traballo coas cooperativas socias e mesmo coas autoridades competentes na materia, tanto galegas como do Ministerio. As propostas presentadas pola Comisión da Unión Europea e os debates sobre a súa aplicación, a normativa que desenvolve o Acordo de Sustentabilidade do Sector Lácteo —e o seu contido— e mesmo o desenvolvemento das Organizacións de Produtores (OP) e Arolact, promovida por Bruxelas e os debates no seo de InLac ou do Ligal... son, entre outros moitos, algúns dos temas tratados.

Acontecementos destacables no contorno Lácteo

Os movementos no mercado lácteo de principios de ano avisaban dun colapso que parecía inevitable, con vítimas entre os operadores do sector máis desprotexidos pola normativa oficial, o que repercutiría nos gandeiros galegos que vendesen a primeiros compradores. AGACA insiste en que as cooperativas se fortalezan ante a anemia do mercado, a inacción do Ministerio e un Acordo Lácteo a medio desenvolver e aplicar e que, por iso, non está a resultar o operativo e o xusto que necesita o sector lácteo de España. Os primeiros compradores de Galicia recibían mensaxes claras por parte dalgunhas industrias: que de cara á primavera non serían capaces de asumir a totalidade do leite producido, sen descartar que quedaría leite sen recoller e transformar.

Nos primeiros meses do ano, os operadores lácteos que mercaban o leite sen contratos, ameazaban con retrasos ou grandes descontos nos pagos do leite das cooperativas primeiro compradoras coa finalidade de lograr vantaxes na operativa comercial. Este tipo de prácticas non respecta, en absoluto, os hábitos e costumes no pago do leite mercado a gandeiros e a cooperativas.

O “Paquete Lácteo” potencia a concentración de oferta do leite en Organizacións de Produtores, pero houbo industrias que renegaron do novo sistema e non desexaron abrir negociacións coas OP. Chegaron mesmo a impulsar unha estratexia: eliminar o aprovisionamento do leite organizado polos propios gandeiros en cooperativas primeiro compradoras. Por estas prácticas, aumentou de xeito desproporcionado no sector lácteo a presenza de intermediarios, que trataron de operar directamente cos gandeiros/as e de expulsar ás cooperativas da actividade de recollida do leite. Esta situación evidenciou que o “Paquete Lácteo” e a desaparición do sistema de cotas lácteas non trouxeron nin transparencia nin profesionalización ao sector.

Demandas de AGACA

Ante a fracasada proposta de regulación do mercado do mes de marzo presentada pola Comisión tras acordo do Consello de Ministros de Agricultura, AGACA trasladou ao Ministerio a necesidade de adoptar decisións con incidencia no mercado do leite dun xeito máis directo. Neste senso denúnciase:

- Un 15% do leite das cooperativas primeiro compradoras estaba sendo vendido a moi baixo prezo e esa tendencia iría previsiblemente a peor nos vindeiros meses. Había que buscar solucións e apoios.
- Nin a Consellería/Ministerio, nin o sector produtor consideran que temos un problema de volume de produción. Promovemos nos diferentes estamentos unha mensaxe conxunta de axustar a nivel de Estado a produción e a capacidade de comercialización/consumo, e, se fai falta, mandar parar de incrementar a produción a nivel de España.
- Continuamos na Plataforma animando á unión de todos os gandeiros e das súas organizacións representativas, e promovendo que haxa unha análise serena da situación e unha actuación reivindicativa coherente e unificada da mesma.
- Participamos na elaboración do Plan de Fortalecemento do Sector Lácteo da Xunta. Solicitamos con urxencia que a Xunta pague de inmediato o saldo pendente da PAC/DR 2015.
- Forzar en todos os ámbitos e administracións o cumprimento do Acordo Lácteo. Debe aplicarse o resto do Acordo que nos dará transparencia a medio prazo coa que poderemos saber que marcas o incumpren; RD cesión de prezos; RD Primeiros Compradores; Contrato Homologado primeiros compradores-industria...
- Promover, en España, a posta en marcha dun mercado lácteo moito máis controlado, como fai Italia coas importacións de leite. Neste senso, dende as administracións deberían poñer en marcha mecanismos de retirada de leite sobrante do mercado.

- Promover a vixilancia e control do leite que vai a prezo de leite en po, para que sexa realmente destinado a leite en po, e non sexa desviado cara outros produtos ou derivados lácteos.
- Dende AGACA comprometémonos a traballar na unión das cooperativas lácteas galegas. Necesitamos xenerosidade de todos para poder avanzar nesta liña.
- As cooperativas primeiro compradoras non poden ser as encargadas de regular o mercado lácteo. A regulación do mercado hai que facela dun xeito solidario entre todo o sector; as OP tampouco son a solución para regular o sector.
- En Galicia hai entre 1.000 e 2.000 explotacións que reciben moi malos prezos polo leite e que necesitan axuda inmediata, igual que a recibiron en 2015.
- Que 2016 sería o ano dos maiores beneficios dos lineais da Gran Distribución en España, ao tempo que miles de gandeiros malviven.
- O sector lácteo debe ser a principal preocupación do Ministerio diante das autoridades de Bruxelas á hora de buscar apoios e axudas para o sector.

O Acordo Lácteo

Non cansamos de repetir que é indispensable esixir o cumprimento integral do Acordo Lácteo, aprobando o correspondente Contrato Homologado entre primeiros compradores e industria e publicando no BOE o Real Decreto de cesión de prezos para poder introducir a obrigada transparencia no sector.

O Acordo Lácteo é unha gran ferramenta de traballo que pode ser clave para estabilizar e profesionalizar o sector lácteo. Abarca moitos aspectos: loitar contra a banalización do leite nos lineais da gran distribución; aumentar a referencia na orixe España do leite producido no Estado; o Decreto de cesión de prezos, que introduza a necesaria transparencia nas transaccións industrias- gran distribución e faga que non se produzan abusos que paguen os produtores; fomento da contractualización a longo prazo que establece o sector; impulsar o consumo de derivados lácteos de orixe España no noso mercado interno; unha actuación máis áxil da AICA e Fega sobre as vendas de leite polos intermediarios etc.

AGACA apoiou o Acordo Lácteo, como Cooperativas Agro-alimentarias de España, condicionado á adopción de medidas precisas e “dunha serie de concrecións que garantan o seu cumprimento por parte de todos os operadores do sector” para evitar que se repitan os abusos aos que —por parte da Distribución e da Industria— se está a someter a gandeiros e cooperativas. Apoiamos o Acordo, pero esiximos o seu cumprimento a todos os operadores do sector; somos conscientes de que o Acordo tivo un éxito relativo pois impediu un maior deterioro dos prezos.

A partir da posta en marcha do Acordo aprobouse un protocolo de InLac para resolver posibles conflitos de banalización de produto, que xa foi usado polas cooperativas para denunciar abusos. Ademais, dende o Acordo vaise dar resposta á decisión de Francia e Italia sobre a autorización para o etiquetado obrigatorio da orixe nos produtos lácteos, polo que España debe dala axiña protexendo a produción nacional. Urxe dar unha resposta e mellora ao escaso e mal uso do logo PLS. É necesario seguir traballando para que todos os operadores do sector traballen con contratos tipo homologados ou cos acordados nas diferentes comisións de traballo e para perseguir abusos das operacións industriais da gran distribución, unha vez coñecidos os prezos de cesión.

Por último, debe esixirse ao Ministerio que se centre na cadea de valor do leite líquido de Marca de Distribución; este é o 60 % do leite líquido consumido en España. O leite líquido constitúe máis do 50% do leite entregado polos gandeiros ás industrias. A administración é a única que sabe o prezo en todos os elos: ao produtor polo FEAGA, os prezos de cesión da

industria á distribución e os prezos ao consumidor. Con esta información pode perfectamente ver onde se constrúe ou se crea valor nos diferentes elos da cadea.

Propostas da Comisión de Agricultura da UE

Comentabamos o pasado ano como a recentemente reformada PAC era parcialmente emendada a mediados de setembro do 2015. Pois ben, ao longo do 2016 e con motivo de desartellar todo tipo de ferramentas de intervención e ante a situación catastrófica do sector lácteo en toda a UE, o Consello de Ministros de Agricultura da UE volveu poñer en marcha, dúas veces, medidas extraordinarias para tentar frear a crise láctea. A primeira acción foi moi tímida no mes de marzo, convidando ao sector a que autoregulase o freo da produción de leite. A definitiva intervención foi a pactada o 18 de xullo, que puxo en marcha ferramentas para frear os incrementos de produción láctea que finalmente deron resultado, tal como AGACA solicitaba a principios de 2016.

O 15 de marzo o Consello de Ministros de Agricultura aceptaba as propostas presentadas pola Comisión consistentes en:

- Aplicación do artigo 222 relativo á xestión voluntaria da oferta. Este artigo establece a posibilidade para as OP e as interprofesionais de quedaren exentas da lexislación de competencia en determinados acordos, de maneira excepcional, se antes se usaron ferramentas de xestión de mercados dispoñibles, e por un tempo máximo de seis meses. Trátase de que as OP e interprofesionais poidan acordar que, voluntariamente e a petición do propio sector, se reduza a produción. Isto, proposto por Michel Dantin, relator da OCM Única do Parlamento Europeo na reforma da PAC, xa foi moi criticado. Este acordo, ademais, inclúe ás cooperativas como entes que poden aplicar dito artigo.
- Porén, as cooperativas e outras empresas/industrias xa poden realizar este exercicio no marco da súa actividade ordinaria. Como empresas, poden aumentar ou diminuír a súa produción, como xa fixeron Glambia, en Irlanda ou Friesland-Campina, en Holanda. Outra cuestión é chegar a un acordo entre as cooperativas para retirar produto. Neste caso é necesario activar este artigo como unha excepción ao dereito da competencia temporal que permite unha concertación empresarial da produción.

InLac considerou que a principal dificultade –valorada así por todos os países europeos– era o carácter voluntario da medida, xa que a súa eficacia depende da súa aplicación global en todos os países da Unión Europea; especialmente os países máis excedentarios con respecto ao seu consumo. InLac determinou que non tiña capacidade para poñer en marcha ningún acordo amparado baixo as medidas aprobadas. InLac recomendou ás administracións que explorasen alternativas de financiamento da planificación temporal e/ou do cese total ou parcial permanente, de tal xeito que se establezan plans que faciliten que a diminución da produción se faga de xeito efectivo —por exemplo, anticipando xubilacións de gandeiros sen continuidade—, artellando, no seu caso, os mecanismos de financiamento dispoñibles.

No mes de xullo, e despois dunha longa crise no sector e múltiples fracasos, o Consello de Ministros de Agricultura da UE acordou intervir directamente nos mercados mediante dous paquetes de medidas: para restaurar o equilibrio de mercado e para mellorar a liquidez mediante o axuste da produción. En relación ás medidas para restaurar o equilibrio de mercado, a Comisión adoptou unha serie de decisións temporais e de cantidades de intervención no sector lácteo.

As medidas para a redución da produción de leite foron que a Comisión fixou unha axuda de 14 euros /100 kg, cunha ficha orzamentaria de 150 millóns de euros para toda a UE, o cal suporía que o leite deixado de producir e subvencionado podía ser de ata 1,07 millóns de toneladas; foi unha medida voluntaria para o gandeiro que a tiña que solicitar cun compromiso

de redución de produción durante períodos de tres meses, a partir do 1 de outubro de 2016 e ata o 31 de marzo de 2017 (catro períodos, pero só unha solicitude por período, tomando como referencia o volume producido no mesmo período anterior). Practicamente se esgotou a axuda dispoñible para as solicitudes do primeiro período de axuda dispoñible.

As medidas para mellorar a liquidez tamén están ligadas, en parte, a un axuste na produción. Esta axuda excepcional pola que a España lle corresponderon 14,6 millóns de euros está prioritariamente destinada a produtores que se comprometan cunha ou máis actividades de promoción do desenvolvemento sostible das explotacións e que contribúan á estabilización do mercado dentro dun axuste da produción. Dende as cooperativas apoiouse un programa nacional dirixido a pequenos produtores, a zonas de montaña e insularidade e a gandeiros en OPs, comprometéndose os gandeiros a reducir ou non incrementar a produción no período de referencia.

A OPL Arolact S.Coop.Galega

Este segundo paquete de medidas empuxou a reactivación da OP Arolact impulsada polas cooperativas primeiro compradoras co apoio e asesoramento da Unión de Cooperativas AGACA. Arolact agrupa ás cooperativas fundadoras: A Capela, Agris, Cogasar, Feiraco, Icos, Leira, Melisanto e Os Irmandiños. Con motivo desta segunda medida de apoio ao sector, incorporáronse: Agraria Comarcal de Ordes, Coafor, Coreber, Leiteira Pico Sacro e Lemos. En total, cinco novas cooperativas e 743 novos gandeiros pasaron a formar parte de Arolact.

No mercado lácteo de 2016, con alta volatilidade de prezos e sen interese das industrias na merca de leite, as cooperativas consideraron que o seu modelo de negociación e venda do leite afastábase dun modelo de negociación colectivo de difícil ou complexa implementación. Non percibiron as achegas que podería facer unha OPL ao modelo de mercado lácteo.

As cooperativas socias de Arolact consideran prioritario abordar a reforma lexislativa relacionada cos primeiros compradores de leite, esixindo solvencia económica a todos aqueles de carácter privado non cooperativo. Ao mesmo tempo, solicitamos un revisión da lexislación establecida para a conformación das OP lácteas coa finalidade de reforzar o seu papel negociador no mercado.

Dende AGACA, solicitamos en todos os foros e reunións, chegar prioritariamente a un contrato tipo homologado para os subministradores de leite cru sen Código Rega (primeiros compradores). Consideramos necesario un modelo de contrato de leite de vaca cru para todos os operadores (para subministradores con ou sen código Rega). Este modelo de contrato debería estar adaptado ao RD 125/2015, con obriga de usalo na súa integridade.

Polas especiais circunstancias do mercado, en 2016, os produtores non dispoñían de poder negociador para inclinar a balanza ao seu favor. O único xeito de equilibrala e dar peso negociador aos produtores sería, como mínimo, dispoñer en propiedade, dunha estrutura industrial que dera soporte e forza á produción.

Tal como foron definidas e evolucionaron, outras OP non concentraban en 2015 a produción, pois, nin posuían o leite, nin tiñan capacidade real de regular o mercado lácteo, xa que carecían de industria transformadora.

Transmitiuse ás Administracións que, para que as OPL funcionasen axeitadamente, cumpría cambiar a normativa e modificar o “Paquete Lácteo”. Tampouco as OP políticas tiñan posibilidades de efectividade coa actual regulamentación. Consideramos fundamental que a normativa recolla a posibilidade de que se comunique á OP a oferta láctea para negociala, e se impida que as explotacións asinen o contrato individualmente, paso clave para as OP. Ademais, as OP deben dispoñer de ferramentas ou mecanismos propios ou públicos para regular os mercados.

LIGAL

Albino López Rodríguez
*Representante da Xunta
Sectorial de Leite e
Gandería*

No ano 2016 foron tratados numerosos temas relacionados coa calidade do leite de vaca producido en Galicia. Podemos destacar que os temas abordados nos debates do Lugal e comunicados ás cooperativas foron: o protocolo para o control específico de quinolonas no leite; protocolo de actuación para a anulación de mostras de autocontrol no Lugal a petición dos operadores e, especialmente, os traballos relacionados co combate das aflatoxinas M1 en leite que xeran unha gran preocupación no sector. Neste senso, a Consellería do Medio Rural presentou un Plan de actuacións recomendadas ante a detección da presenza de micotoxinas sen que rebasen os límites legalmente establecidos, obxecto dun profundo debate e análise.

O representante de AGACA no Lugal, o gandeiro e presidente da cooperativa Leira, Albino López Rodríguez, que exerce a representación coa colaboración da técnica de Calidade de AGACA, María Rey Campos, son os encargados do seguimento desta problemática.

Cooperativismo lácteo

Integración de Cooperativas

Nos encontros coas diferentes autoridades agrarias (Xunta, Ministerio) acadamos o compromiso de traballar pola unión das cooperativas e gandeiros para facer fronte aos graves problemas do sector lácteo.

Coa Sra. Conselleira, AGACA reclamou a unión e coordinación dos produtores para seren máis fortes e competitivos ante os retos do mercado lácteo. Neste senso, caben destacar os seguintes feitos importantes acontecidos no cooperativismo lácteo:

- A creación da cooperativa de segundo grao CLUN, na que AGACA animou ao longo de dous anos e medio, con vocación de ampliarse a máis cooperativas.
- A posta en marcha da sociedade mercantil, Dairylac liderada por Icos coa participación de máis cooperativas nun proceso de integración transformador e comercializador lácteo pausado, e con grandes investimentos previstos.
- A compra de Celega, empresa mercantil encargada da subministración a importantes industrias lácteas, por dúas cooperativas: Lemos e Coreber, xerando unha maior presenza cooperativa no proceso comercializador.

Outros investimentos lácteos en Galicia.

Consideramos de interese —polo probable impacto positivo no sector lácteo de Galicia, que está remitando un 30% do leite a transformar fóra de Galicia—, a noticia dun importante proxecto de investimento previsto para os vindeiros anos: Liasa ('Ken') e un exconselleiro de Senoble investirán setenta millóns de euros nunha planta de lácteos en A Coruña. O grupo, encabezado por Lácteos Industriales Agrupados (Liasa), tamén coñecido pola súa marca 'Ken' e centrado sobre todo en derivados lácteos para a canle profesional (Horeca, pastelería, xadería e industrial), e o agora empresario Dominique François Blanco —conselleiro da filial española de Senoble (interproveedora de Mercadona) ata que a empresa foi vendida a Schreiber Foods— comunicaron que levantarán unha planta para lácteos na localidade coruñesa de Curtis. Para o proxecto, estes socios constituíron a sociedade Goodleit, S.L., na

que figuran Dominique François Blanco como presidente e os irmáns, Escobar López, propietarios de Liasa, como conselleiros .

Xornada: “O Sector Lácteo Español na Encrucillada”

Dende AGACA vimos informando constantemente das principais modificacións e variacións normativas e de mercado que afectan ao sector do leite, porén, de cando en vez, necesítase facer unha reflexión xeral sobre a evolución do sector nun contexto máis global. Neste senso, consideramos moi interesante impulsar e colaborar na presentación do libro “*El sector lácteo español en la encrucijada*”, coordinado por D. Miguel A. Díaz Yubero, que recolle un ampla variedade de colaboracións

de expertos do sector lácteo. AGACA, colaborou coa caixa rural, Cajamar, na presentación deste importante volume aos cooperativistas e expertos do sector lácteo de Galicia.

Varios

Abordáronse outros aspectos:

- Participouse no Plan de Fortalecemento do Sector Lácteo impulsado pola Consellería do Medio Rural, tomando parte activa en todas as reunións convocadas pola Administración, trasladando as opinións das cooperativas.
- Participouse nas diferentes reunións convocadas pola Plataforma de Defensa do Sector Lácteo, trasladando as opinións das cooperativas.
- Asesorouse e orientouse a todas as cooperativas socias no relativo ás axudas excepcionais relacionadas coa crise do sector lácteo que, dende a UE e o Ministerio, se propuxeron para a gandería.
- Durante 2016 asesorouse e apoiouse a constitución da Asociación Galega de Técnicos de Equipos de Muxido - AGATEM.
- Publicáronse regularmente diferentes informes sobre o mercado lácteo: prezos, evolución da produción, entregas etc.
- Participouse en asembleas de cooperativas e de profesionais da gandería informando sobre os temas que inciden no sector.
- Púxose a disposición das cooperativas o Referencial de Leite de Vaca Certificado de Cooperativa como esquema de certificación de calidade recoñecido pola autoridade competente a efectos do artigo 81 do RD 202/2012.
- Prestouse apoio técnico ás cooperativas en todos os aspectos relacionados coa calidade do leite e do seu transporte en cisternas.
- Achegáronse diferentes modelos de escritos para que as cooperativas puidesen cumprir coas diferentes normativas sectoriais.
- Informouse sobre toda a normativa relacionada co sector, especialmente sobre as axudas do Réxime de Pago Básico da PAC.
- Transmítiuse información de prezos de mercado: elaborouse unha estatística propia de prezos do leite comercializado polas cooperativas galegas e transmítiuse información sobre todos os axentes e establecementos que interveñen no sector lácteo.

Sector Cárnico

Rafael Tejeda Vázquez
Representante da Xunta
Sectorial de Vacún de
Carne, Ovino, Caprino e
outras carnes

O sector cárnico, conxuntamente co sector de gandería intensiva, ambos os dous moi importantes en Galicia, acadou unha importante relevancia no ano 2016 ao converterse España nun dos grandes exportadores mundiais de carne.

Vacún de carne

En Galicia, falar de vacún de carne é falar, case en exclusiva, da IXP Ternera Gallega pola súa grande implantación no sector e enorme importancia no desenvolvemento do mesmo.

Os criterios básicos para conseguir unha diferenciación por calidade no sector de vacún de carne xurdiron en 1989, froito do traballo de varios colectivos —entre eles, AGACA— e o apoio da administración autonómica. Así xurdiu o recoñecemento de “Produto Galego de Calidade Ternera Gallega” para as carnes de vacún producidas, industrializadas e comercializadas en Galicia, tal e como se determinou no seu Regulamento. A partir de 1990, Ternera Gallega comeza o traballo de información sectorial, no que participan enerxicamente todos os axentes: produtores tradicionais, cebadeiros, industrias cárnicas, matadoiros etc.

En termos xerais, o vacún de carne representa o 15% da produción final gandeira de España, sumando Galicia arredor do 16% da Producción Final Gandeira de España. A pesar desta posición, Galicia só ten o 10% das vacas nutrices de España. A tendencia do número de cabezas é decrecente a nivel estatal, tanto en número de cabezas sacrificadas como en termos de peso, no que Galicia representa o 15% nacional.

O vacún de carne é un sector moi dependente das axudas PAC, por iso, calquera información relacionada coa tendencia da futura PAC 2021-2027 xa comeza a ter interese para as cooperativas e os gandeiros. Neste senso, de cara a primavera de 2017 agárdanse adoptar os primeiros posicionamentos sobre esta materia no sector de vacún de carne. Facendo fincapé nun maior apoio dos pagos asociados e nos pagos medioambientais apoiando moito máis a agricultura asociativa. Pero, este sector non contempla ás OP como unha ferramenta operativa de interese para o mesmo pois as cooperativas apenas acadan o 15% da comercialización do sector en España, e o 30% en Galicia. De cara ás vindeiras reformas e axustes da PAC, consideramos que as primas acopladas, tanto de vaca nutriz como de vacún de cebo e ovino-cabrún deberían ir na liña que, dende sempre, se considerou oportuna nas cooperativas: primar a calidade, o asociacionismo, aumentar os rateos de anos por ovella etc.

O prezo dos alimentos concentrados baixaron no contorno do 7% e foron os máis baixos dos últimos anos tendo un efecto positivo sobre uns prezos de mercado da carne que seguen contraídos e baixos dende hai un par de anos.

En España hai unha tendencia ás importacións de xatos de Polonia e Alemaña e de carne de vacún de Brasil (fóra da UE) e Francia (na UE). Tamén, a nivel estatal, hai unha tendencia crecente a incrementar as exportacións de vacún de carne cara ao norte de África, Países Baixos e Italia (na UE). O consumo interno ten unha tendencia descendente.

Os estudos oficiais sobre as tendencias na demanda dos alimentos aseguran que no resto do mundo hai unha crecente demanda a cubrir de carne de vacún. De ser así, parece axeitado que os gandeiros galegos, as súas organizacións, industrias, cooperativas e institucións públicas impulsen máis esta produción. De feito, no 2016, o Ministerio informou da apertura de mercados novos para o vacún de carne: Canadá, Xapón, Corea do Sur, Xordania, Israel, Turquía, Exipto etc.

IXP “Ternera Gallega” impulsou a “IXP Vaca e Boi de Galicia” coa finalidade de aproveitar o desvelle con razas xa acollidas a Ternera Gallega e outras razas como a frisona. Neste senso, a petición da IXP Ternera Gallega, AGACA nomeou a D. Ramón Mandiá representante neste novo Consello Regulador. Un proxecto necesario sería impulsar en Galicia o cebo de vacas frisonas de desvellamento e canalizar a comercialización mediante a nova IXP Vaca e Boi de Galicia.

Por outra banda, a tuberculose segue afectando aos rabaños especialmente no Sur, Extremadura e Andalucía, sendo unha cuestión clave deixar libres desta enfermidade ás explotacións gandeiras galegas.

PROVACUNO

En relación á Interprofesional Provacuno, aprobouse definitivamente a Interprofesional e a extensión de norma no 2016. Tratouse de como contrarrestar os equívocos do Informe IARC-OMS sobre a carne, coordinándose con outras interprofesionais, na busca do responsable de xestión de Provacuno para afrontar os traballos que como tal debe iniciar, aprobar os correspondentes logos e páxina web de Provacuno para operar no mercado e todo o relacionado coa Lingua Azul en relación a unha Orde Ministerial para loitar contra a mesma.

O punto forte xirou sobre os debates que xurdiron no intre de buscar un xerente de consenso, xa que a candidatura de Javier López non era inicialmente aceptada polo importe económico da mesma. Outro dos debates importantes foi a extensión de norma e como se vai proceder para o cobro ao sector produtor, ben mediante o desconto aos gandeiros, ou ben se os matadoiros e comerciais aboarán a Provacuno os descontos practicados aos gandeiros; tamén se posteriormente hai información sobre os destinos dos mesmos.

O representante de AGACA no Consello Sectorial insistiu na necesidade de que o diñeiro descontado aos gandeiros sexa aboado a Provacuno e se establezan os correspondentes controis do mesmo. Neste senso, considerouse fundamental a colaboración da administración a través do SIMOGAN para poder levar un control exhaustivo das matanzas e tratar de evitar o fraude.

Ovino e cabrún

A finais do ano foi noticia a concesión do Premio Aresa ao Desenvolvemento Rural á asociación OVICA. Os pequenos ruminantes poden converterse no perfecto complemento de moitas explotacións gandeiras de vacún e leite, e avanzar nos recoñecementos públicos do seu papel como ferramenta económica, social e ambiental clave de cara ao futuro do medio rural galego. OVICA, a cooperativa Vélaro, a nova marca “Pastores de Galicia” e demais entidades vinculadas conforman unha rede de interese estratéxico.

Dende AGACA, informamos sobre a extensión de norma da Organización Interprofesional de Ovino e Cabrún de Carne ao conxunto do sector e impulsamos o inicio de estudos previos co fin de avaliar a posibilidade de poñer en marcha unha marca pública ou colectiva no sector de ovino de Galicia. Neste senso, o anuncio de lanzar a marca “Pastores de Galicia” pode supoñer un importante paso adiante para a visibilidade deste sector, tanto a nivel de produción como de comercialización e recoñecemento do consumidor.

Abastecementos e Servizos

José Ramalleira Vázquez
Representante da Xunta
Sectorial de
Abastecementos e
Servizos

Segundo datos manexados no sector agrario, case un 70% dos produtos fitosanitarios, dos zosanitarios e dos fertilizantes que se comercializan na UE e o 50% das sementes, son controlados na UE por catro grandes grupos. Hai unha responsabilidade das administracións para desenvolver políticas de organización do sector e lograr unhas estruturas fortes fronte a estes mercados de compra; tamén, dos servizos de Competencia para evitar as situacións de abuso e, finalmente, dos agricultores e gandeiros de meterse de cheo nas estruturas asociativas de tipo empresarial: as cooperativas de abastecementos e servizos.

As cooperativas contribúen a diminuír a excesiva presión que sofren as fases produtivas do sector agroalimentario a través da aplicación de economías de escala, que permiten prezos máis competitivos nas subministracións aos socios e trasladar o valor engadido xerado na fase de comercialización a terceiros, ademais de mellorar a eficiencia na súa aplicación na explotación a través do asesoramento e dos servizos.

Isto permitiu que grandes grupos cooperativos gañasen día a día posición nos mercados, tanto con relación aos fabricantes nacionais e estranxeiros, como aos competidores. Viuse unha expansión das cooperativas de subministracións cara a novos territorios onde ofrecer os seus servizos a outras cooperativas.

A maioría das cooperativas con facturación superior ao millón de euros teñen actividade en subministracións e servizos. Estas lograron organizarse en grandes cooperativas de segundo grao —como é o caso de Delagro—, acadando unha concentración da demanda que lles posibilita negociar directamente cos fabricantes e acadar unha grande especialización nos subministros agrarios e gandeiros.

Alimentación animal. Pensos

O conxunto das cooperativas agrarias galegas fabrica e subministra máis do 50% dos pensos para alimentación animal polo que é unha actividade estratéxica no cooperativismo en Galicia.

En 2016 os prezos das materias primas de alimentación animal tiveron un comportamento moi estable, sen apenas variacións bruscas de importancia e cunha tendencia á moderación xeral de prezos que beneficiou ás marxes brutas do sector gandeiro. Neste senso, estímase que o prezo medio das materias primas para alimentación animal baixou no 2016, unha media do 7%, cotizando o trigo e o millo en mínimos dende hai moitos anos o que beneficiou fortemente á gandería de Galicia.

En relación ao trigo, os baixos prezos de Ucraína e Rusia mantiveron baixos os da UE, nun contorno de oferta abundante, con gran dispoñibilidade dos trigos forraxeiros. O tipo de cambio con Rusia e Ucraína favoreceu tamén esta situación de prezos baixos para o trigo.

En relación ao millo, a alta produción mundial axudou a manter prezos moi moderados, a pesar de que a demanda para consumo de gandería tamén subiu. Durante 2016 houbo moito millo dispoñible. Este excedente de produción de millo afectou positivamente para manterse unha cotización moi controlada.

A fabricación de pensos é unha actividade moi importante para Galicia. Por iso, resulta de máximo interese seguir as propostas lexislativas a debate sobre este sector na Unión Europea, especialmente as relacionadas cos pensos medicamentosos, e coñecer as posibles contaminacións cruzadas.

Alertas sanitarias

Cumpriu prestar especial atención ás alertas sanitarias que, na fabricación de pensos, supoñen un 10% do número de notificacións, especialmente por: dioxinas en premesturas pigmentadas, aflatoxinas B1 en millo e PCBs non semellantes ás dioxinas.

Posto que concentracións de aflatoxinas que estean por debaixo dos límites poden orixinar problemas de utilizarse en produción láctea, prestouse especial atención ao axeitado etiquetado para evitar este destino.

As fábricas deben impulsar os autocontrois (APPCC, rexistros de instalación e de equipos, control de calidade, etiquetado etc.) e notificar os resultados ás autoridades competentes para seguir mellorando a trazabilidade e lograr un correcto seguimento das posibles alertas.

Finalmente, recomendouse manter atención á nova normativa que vaia xurdindo relacionada coa fabricación de pensos.

Corte de Arbitraje de Materias Primas

Tres organizacións estatais entre as que está Cooperativas Agro-alimentarias de España, constituíron a *Corte de Arbitraje de Materias Primas*, que comeza a dar os primeiros pasos. A finalidade deste ente será dirimir as disputas comerciais relativas a transaccións ou contratos de materias primas que poidan xurdir entre os operadores do sector ofrecendo unha alternativa especializada aos tribunais.

Seccións de Maquinaria e CUMAs

Accións desenvolvidas:

- Asesoramento na constitución e xestión económica de CUMAs (Cooperativas de Utilización de Maquinaria Agrícola).
- Información sobre temas de actualidade.
- Apoio a novas iniciativas.
- Trámites de expedientes de subvención de compra de novas máquinas para o dimensionamento dos parques, tanto de cooperativas con sección de maquinaria como de CUMAs.

AGACA valorou que estas axudas, clave para a redución dos custos de produción, se manteñan no tempo e que mesmo se faga un esforzo por incrementar a súa dotación orzamentaria de fondos públicos pois axudan a CUMAs e parques de cooperativas a potenciar o uso da maquinaria en común, reducindo os custos de produción agrogandeiros. Isto é especialmente útil nestes tempos en que a competitividade produtiva de alimentos será maior e os mercados, moi volátiles.

A convocatoria das axudas 2016 estivo ben dotada orzamentariamente, o que debería permitir dar axuda a todas as CUMAs e Seccións de Maquinaria das cooperativas. Ademais AGACA impulsou unha adaptación na Orde de convocatoria coa finalidade de que os potenciais beneficiarios puideran recibir axudas acorde coas necesidades do sector. Hai que vixiar constantemente a posible mala aplicación das axudas o que imposibilitaría camiñar cara a racionalización e transparencia do investimento en máquinas.

Zoosanitarios

As cooperativas teñen unha actividade en zoosanitarios moi importante, tanto dende o punto de vista do servizo ao asociado por medio do asesoramento técnico, como dende o punto de vista económico, asociado á actividade de subministración.

No 2016 AGACA estudou o proxecto de Real Decreto polo que se regula a venda a distancia ao público de medicamentos veterinarios non vinculados a prescrición veterinaria.

Segue estando presente o problema aínda sen solución dos residuos de envases, que, na actualidade do 2016, recae sobre o gandeiro.

Fitosanitarios

En setembro de 2012 publicábase o RD 1311/2012, que establece o marco de actuación para conseguir un uso sostible dos produtos fitosanitarios reducindo o risco e os efectos na saúde humana e o medio ambiente, e o fomento da xestión integrada e das técnicas alternativas aos fitosanitarios, ademais da aplicación e do desenvolvemento regulamentario de certos preceptos relativos á comercialización, á utilización e ao uso racional e sostible destes produtos, establecido pola Lei de Sanidade Vexetal.

Ao longo do 2016 fíxose un seguimento á transposición do RD 1311/2012 sobre o uso sostible dos produtos fitosanitarios. Ademais, o Real Decreto 1702/2011 sobre inspeccións periódicas dos equipos de aplicación de produtos fitosanitarios establece que todos os equipos deberán ser inspeccionados, como mínimo, unha vez antes do 26 de novembro de 2016. Esta norma afecta as máquinas usadas para tratamentos fitosanitarios da viña, horta e gandería.

Dende novembro do 2015, xurdimos ás persoas implicadas a que solicitaran a inspección dos equipos con antelación, sen agardar ao fin dos prazos en novembro. Ao longo do 2016, AGACA informou puntualmente das ITEAF rexistradas en Galicia e da importancia de que as cooperativas impulsaran a revisión da maquinaria de aplicación de fitosanitarios.

Con respecto ao prazo establecido polo RD 1702/2011 de inspeccións dos equipos de aplicación de produtos fitosanitarios (26/11/2016), é unha data establecida por Bruxelas, polo que os aprazamentos son moi complexos e o Ministerio carga a responsabilidade ás Comunidades Autónomas. Ademais, España é un país exportador: non quere retrasar a entrada en vigor desta norma e poñer en xogo as exportacións, polo que se agarda que a situación se normalice ao longo de 2017.

O Ministerio ten comprometido clarificar os requisitos para acreditarse como ITEAFs e garantir a independencia das mesmas, buscando que se preste un servizo de máxima calidade, polo que tamén se vai a solicitar ás Comunidades Autónomas reforzar as inspeccións ás ITEAFs, informatizando o listado da maquinaria nova rexistrada no ROMA en cada Comunidade Autónoma. Ao longo do 2017 veremos a modificación do RD 1702/2011 para ver en qué consiste a “clarificación dos requisitos para acreditarse como ITEAFs”.

Por outra banda, en relación aos envases de fitosanitarios e Sigfito, a entrada en vigor do RD 180/2015, que regula o traslado de residuos, afecta ao actual sistema de recollida na que os agricultores entregan os envases baleiros nos Puntos de Recollida e alí os recollen os xestores autorizados contratados por Sigfito para a súa correcta xestión. Segundo interpretaba Sigfito, o agricultor é o produtor do residuo, mentres o Punto de Recollida só actúa como posuidor intermedio do residuo, para facilitar a súa entrega ao sistema colectivo.

Hai comunidades autónomas que consideran que o Punto de Recollida é produtor de residuo, o que obriga a cambiar a Sigfito, que xa non pode actuar como produtor e ten que actuar como posuidor. En Galicia, os puntos de recollida pasarán a ser posuidores de residuos, como xa eran noutras comunidades autónomas. En definitiva, preocupa a falta de harmonización en canto a consideración como produtor ou posuidor.

Finalmente, no 2016, o Comité Permanente de Plantas, Animais, Alimentos e Pensos en Bruxelas debateuse a renovación da autorización da substancia activa herbicida glifosato, xerando unha gran inquedanza entre os representantes dos agricultores e cooperativas da

UE. Agardamos que a postura definitiva sobre este tema da UE, dados os informes favorables tanto do Instituto Federal Alemán para a Avaliación do Risco como da EFSA. O glifosato é un dos produtos mais usados nos principais cultivos, polo que a súa cancelación xera un grave problema para o sector.

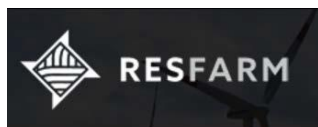
Sanidade animal

AGACA, representando ás cooperativas socias, defendeu os intereses das cooperativas en relación coa aplicación da normativa sanitaria animal. Neste senso, impulsáronse actividades e servizos prestados polas Agrupacións de Defensa Sanitaria Gandeira (ADSG) que traballan en colaboración coas cooperativas agrarias socias.

AGACA tamén prestou apoio á Asociación Galega de Agrupacións de Defensa Sanitaria Gandeira (AGADES) e ás cooperativas en relación coas necesidades das ADSG socias de Galicia. Abordáronse problemas que sofren as ADSG, especialmente tras reducirse as axudas. AGADES animou e convidou ás ADSG de Galicia a asociarse e organizarse para un mellor desenvolvemento das súas tarefas e cumprimento de finalidades.

Aforro enerxético

Dende AGACA asesorouse a numerosas cooperativas e explotacións gandeiras en todos os aspectos relacionados coas tarifas eléctricas, coa redución dos custos enerxéticos e co mellor xeito de realizar a compra de electricidade. Tendo en conta que a electricidade elevou os seus custos en máis dun 60% nos últimos anos, o aforro enerxético convértese nun elemento de xestión de primeira orde.

Neste senso, AGACA, en conxunto con outras entidades agrogandeiras, está a desenvolver o proxecto europeo ResFarm, do Horizonte 2020, no que participan 50 explotacións coa finalidade de actuar na redución do seu custo enerxético.

Carburantes

Fíxose un seguimento especial dos aspectos clave relacionados coa subministración de carburantes polas cooperativas socias. Informouse constantemente ás cooperativas con distribución polo miúdo de gasóleo bonificado ás que as entidades financeiras emiten tarxetas -gasóleo bonificadas, sendo usadas tanto na retirada coma no pago.

No 2016 desatouse en varias provincias e comunidades autónomas de España unha estratexia de impedir o desenvolvemento de estacións de servizo desatendidas (ESD). As ESD posibilitan manter puntos de venda en lugares de baixa demanda e ampliar horarios, logrando mellores prezos para o consumidor. As ESD son máis dun 8% das estacións de servizo na UE, supoñen máis do 5% das vendas, e superan o 50% das estacións de servizo en países como Dinamarca, Finlandia, Suecia e Suíza, pero a súa media de vendas é inferior á das estacións de servizo atendidas.

AGACA, en colaboración con Cooperativas Agro-alimentarias de España, defende os intereses das cooperativas con ESD. Neste senso, o pasado ano a Comisión Nacional dos Mercados e a Competencia, CNMC, situouse en contra das medidas acordadas en contra das ESD aprobadas por varias comunidades autónomas que limitan la actividade das ESD e recomenda que se eliminen as limitacións impostas ás cooperativas agrarias para a distribución de combustibles. Nun informe da CNMC considera que as comunidades autónomas non poden poñer barreiras a entrada e exercicio da actividade das ESD de xeito innecesario ou desproporcionada e critica a esixencia de dispor do mínimo dunha persoa para que atenda a ESD, o que limita a libre elección dos consumidores. A CNMC avaliou os países do contorno, no que en Dinamarca chega ao 65% e en Holanda ao 23%, onde non

orixinou riscos de seguridade e si se constatou unha forte redución de prezos dos carburantes. Ademais, ata agora non houbo ningún incidente nas ESD das cooperativas en España.

Ademais, ante a limitación de que as cooperativas non poden subministrar máis do 50% a non socios, a CNMC manifesta que esta limitación non atende a criterios económicos e menos de seguridade de subministro. Por tanto, a CNMC recomenda que se eliminen, polas comunidades autónomas, a innecesaria imposición de que as ESD contén con persoal para atender aos usuarios. Finalmente, CEPES apoia o papel das Cooperativas Agroalimentarias na distribución polo miúdo de carburantes. CEPES aclara que as Estacións de Servizo “Low Cost” son unha figura de distribución de carburantes diferente ás Estacións de Servizo das cooperativas agroalimentarias diferenciando este modelo de distribución de carburantes das chamadas “Estacións de Servizo Low Cost”, as cales se caracterizan por non contar con persoal permanente nas instalacións.

Finalmente, informouse sobre as inspeccións a cooperativas con distribución de carburantes, baseadas en esixencias incorporadas en normas de carácter autonómico e de tipo de consumo, referidas a cuestións de seguridade, operacións con terceiros etc.

Prestación de servizos ás explotacións

Os técnicos de AGACA realizaron un constante e importante esforzo de asesoramento ás cooperativas interesadas en poñer en marcha servizos ás explotacións: impulsáronse varios servizos de maquinaria en común, fíxose un seguimento de apoio aos servizos de substitución, apoiouse aos servizos de xestión de explotacións etc.

Seccións de Crédito

Na comarca de Ferrolterra existe un grupo importante de cooperativas con sección de crédito. O seu coordinador, D. Xosé Ameneiros, asiste ás reunións que se celebran no seo de Cooperativas Agro-alimentarias de España.

En 2016, púxose en marcha, nas Seccións de Crédito de Cataluña, unha medida longamente demandada en todas as comunidades autónomas de España, pois o goberno catalán aprobou a creación dun fondo para dar apoio financeiro ás cooperativas agrarias con sección de crédito que, anualmente deberán realizar unha achega a esta nova ferramenta. O obxectivo é dotar ao sector cunha nova ferramenta para facilitar o financiamento ás seccións de crédito con problemas e facilitar unha liquidación ordenada, preservando os intereses dos socios. As cooperativas destinarán ao fondo, como mínimo, o 3% sobre os saldos acredores medios mensuais de cada sección de crédito, con data de 31 de decembro de cada ano. Ademais, o fondo poderá financiar garantías, operacións de financiamento e adquisición de activos ou pasivos. O fondo será administrado por unha cooperativa de segundo grao designada por acordo do Goberno a proposta do Conselleiro de Economía e Facenda.

Finalmente, a correcta aplicación da *Lei de Prevención de Branqueo de Capitais* centrou gran parte das preocupacións das seccións de crédito de Galicia. Urxe extremar as medidas fronte ao branqueo de capitais mediante un manual de procedementos ou código de bo goberno que sustente o bo facer do xestor dunha sección de crédito.

Dende a maioría das seccións de crédito séguese o principio de que os produtos comercializados por unha sección de crédito non poden xerar riscos extraordinarios para o impositor, é dicir: diñeiro sen risco e con data de rescate. Por outra banda, o autofinanciamento estaría limitado, xa que a sección de crédito non debería destinar máis dun 20% dos seus fondos ao financiamento da cooperativa.

Medioambiente e Control da Fauna

Continuouse reclamando, ante diferentes administracións, o establecemento de axudas e actuacións de control en relación coa fauna salvaxe, especialmente cos danos do xabaril, corvos e lobos. Seguiuse concienciando ás Administracións e á sociedade dos danos que causa a fauna salvaxe aos agricultores e da necesidade de facer un seguimento e control das colonias dos animais que máis danan os cultivos.

Adobos e fertilizantes

A distribución de fertilizantes, con forte implantación en Galicia, está vivindo unha das maiores reestruturacións sectoriais derivadas do impacto da crise. Esta situación pasa desapercibida para Administracións e sociedade. Dende 2008 o escenario variou, pois o consumo baixou aproximadamente un 30%, con perdas por depreciación dos stocks, sen financiamento. A estratexia que se seguiu consistiu en asentar as vendas o máis preto posible do agricultor e dar servizos que acompañen aos produtos: loxística, envasado, asesoramento e produtos específicos.

No ano 2016 atopámonos cos prezos máis baixos en fertilizantes en varios anos, moi impulsados polos baixos prezos do petróleo, principal referencia do mercado. Finalmente, subministrouse información ao sector, especialmente no relacionado coa normativa de obrigado cumprimento e coa evolución e comportamento dos mercados .

Axudas financeiras

Avaliouse cada liña de axuda e ofreceuse asesoramento e xestión especializada nesta área. En 2016 informouse sobre todas as axudas ás que puideron acceder as cooperativas socias, realizando resumos para a mellor comprensión das mesmas.

Sector Hortícola

Alberto Amil Chaves
*Representante da Xunta
Sectorial de Froitas e
Hortalizas*

En Galicia existe unha horta de carácter familiar caracterizada por un gran nivel de autoconsumo e a comercialización de excedentes en épocas de alta produción. En moitas ocasións, este tipo de produción está marcada polo carácter complementario dos ingresos nas familias, cos inconvenientes que isto supón.

A comercialización está altamente influenciada polas condicións climatolóxicas, que determinan a estacionalidade da produción. No contorno das cooperativas atópanse os agricultores/as máis profesionais e con maior dependencia de ingresos da produción hortícola.

A tendencia dos últimos anos, con baixadas de prezos e incrementos nas materias primas e insumos, levou a que o sector perda paulatinamente rendibilidade económica. En consecuencia, todos os esforzos se centran en reducir custos de produción. En 2016 observouse unha tendencia á estabilidade nos prezos e un leve incremento das producións, se ben tamén se aprecia incorporación de xente nova á produción hortícola. A calidade dos produtos foi moi boa en xeral, con lixeiros incrementos nos rendementos. As condicións climatolóxicas favoreceron as producións de verán.

En 2011, púxose en marcha un proxecto de intercooperación para a comercialización conxunta a VEGALSA, coordinado por AGACA. No 2016 incrementáronse os volumes e referencias de produto comercializado con relación a anos anteriores, con satisfacción das cooperativas e de Vegalsa-Eroski.

O proxecto Vegalsa-Eroski está en fase de crecemento e pode ser o xerme que leve a unha maior colaboración entre as cooperativas hortícolas galegas estando aberto á participación doutras cooperativas. As cooperativas que participan no mesmo consideran que a colaboración é imprescindible para facerse máis visibles e para acadar unha empresa hortícola forte. Por iso, as cooperativas que desexen participar deberán asumir un importante compromiso de servizo, dispoñer de socios disciplinados, organizados e planificados de xeito coordinado, e, finalmente, dispoñer de capacidade para xestionar os desvíos das previsións.

Como é habitual, en 2016 informouse ás cooperativas sobre o resultado das reunións sectoriais e outros asuntos de interese nacional, comunitario e lexislativo.

Durante 2016 o representante do sector participou habitualmente nos Consellos Sectoriais de Cooperativas Agro-alimentarias de España, onde se trataron especialmente as OPFH, a súa regulamentación estatutaria, os programas operativos e a normativa sectorial, entre ela a referida a produtos fitosanitarios. Neste senso, destacamos a publicación da Orden 1402/2016, de 5 de agosto, pola que se recoñece á Organización Interprofesional Española de Frutas e Hortalizas como organización interprofesional agroalimentaria.

Finalmente, durante o ano 2016 dende AGACA apoiamos a realización de numerosos cursos de formación de carne de fitosanitarios por todas as cooperativas de Galicia e informamos reiteradamente das estacións ITEAF dispoñibles para poder revisar as máquinas de aplicación de fitos en tempo e forma.

Sector da Flor e Outros

Flor e planta ornamental

Carlos Gómez Pérez
Representante da Xunta
Sectorial de Flor e
Apicultura

O mercado de flor cortada e planta ornamental mantívose estable, tanto en volume de vendas coma en prezos. O mercado segue a ser dinámico en determinadas datas especiais e durante uns poucos días. Este sector está moi atomizado pero ten unha grande importancia económica e social en determinadas zonas produtoras de Galicia. Planta viva e ornamental tributan ao 10%.

A produción dedícase fundamentalmente a caravel e caravel mini, produtos con moita competencia de países terceiros xa que son cultivos que necesitan pouca especialización das estruturas produtivas e comerciais. A produción de máis variedades e produtos de maior valor engadido é o principal reto das cooperativas de flor en Galicia. As

importacións de países terceiros, con custos de produción moito máis baixos cos nosos, provoca perda de cota de mercado das producións galegas.

Este sector cumpre unha importante función socioeconómica. A rendibilidade social é moi elevada, polo alto contido en man de obra empregada en relación coa superficie que incorpora este cultivo. Concéntranse en zonas con problemas de desemprego, nas que predominan o pequeno e mediano agricultor.

Son explotacións de tipo familiar que desenvolven unha actividade agraria intensiva que debe responder á necesidade constante de adaptación aos cambios tecnolóxicos, polo que teñen uns elevados custos de produción.

A rendibilidade das explotacións está nos mesmos limiares que hai unha década e a tendencia á alza dos insumos e materias primas pon en risco a viabilidade das explotacións que intentan reducir custos de produción ao máximo.

En 2016, a calidade da flor producida foi moi boa, pero o volume de produción descendeu. O consumo segue a tendencia á baixa, aínda que os prezos ao produtor mantivéronse.

Obsérvase un maior interese por parte da poboación en situación de desemprego de cara a este tipo de produción como medio de emprego, pedindo asesoramento e información nas cooperativas.

Como vén sendo habitual, ao longo de 2016, informouse ás cooperativas sobre o resultado das reunións sectoriais e outros asuntos de interese, tanto a nivel nacional como comunitario, así como as modificacións lexislativas sectoriais.

Apicultura

O aspecto máis salientable no sector apícola segue sendo a incidencia da Vespa Velutina, coñecida como avésa asiática, que provocou unha forte mortalidade das abellas, moito maior que os outros anos pois xa está estendida por máis de 200 concellos, provocando unha alta redución de colmeas e, por tanto, de producións apícolas.

A Vespa Velutina, ademais de provocar mortalidade nas abellas, provoca que as que quedan sexan menos produtivas.

No aspecto sanitario segue a haber unha forte desaparición de abellas como consecuencia da aplicación de praguicidas neurotóxicos nos cultivos. A alta demanda dese tipo de produtos provoca un desequilibrio entre a oferta e a demanda que derivou nun incremento de prezos.

En 2016 continuou o interese de xente nova e mulleres en iniciarse neste mundo como alternativa laboral, polo que se está a dar un proceso de relevo xeracional importante no sector e tamén a plena incorporación da muller a unha actividade que tradicionalmente era de homes.

Tamén cabe destacar que se aprecia un maior coñecemento dos produtos apícolas por parte da sociedade en xeral, e increméntase a demanda.

Por último, dende AGACA alertamos da difícil situación do sector apícola derivada do incremento desmesurado das importacións (25%) procedentes de China, México e Ucraína. A falta de transparencia no etiquetado do mel agudiza o problema dos meles de calidade, pois moitas empresas apostan por meles de baixo prezo, menos calidade, que non cumpren o modelo europeo de produción, etiquetadas como mesturas de meles (algo da española e moita importada). Urxe unha maior transparencia no etiquetado do mel coa finalidade de protexer o noso mel do fraude e engano comercial ao que se ve sometido.

Enviouse información sectorial dos grupos de traballo realizados en Cooperativas Agro-alimentarias e nos organismos da Unión Europea. Por outra parte, impartíronse as actividades formativas demandadas polo sector e prestouse asesoramento en todas as cuestións que foron solicitadas.

Sector Vitivinícola

A viticultura galega ten as raíces nunha tradición secular, máis o modelo actual está centrado na evolución dos viños de calidade ligados ás Denominacións de Orixe (D.O.) e nunha pequena parte de viños da terra, capaces de competir nos principais mercados mundiais. O sector está moi arraigado en boa parte da sociedade e xeografía galega, e o viño con D.O. converteuse no primeiro produto en importancia do sector agrícola galego.

Outras particularidades que caracterizan ao sector vitivinícola galego son a atomización a nivel empresarial e os altos custos de produción. Os prezos mantéñense, producíndose unha situación de gran competitividade nacional e internacional.

Ao convivir con tanta regulación compítase en desigualdade de condicións con respecto a outros países con menos limitacións legais.

As bodegas cooperativas soportan a situación económica destes anos cunha actitude optimista, a pesar das dificultades financeiras e de mercados. As fortes apostas feitas nos mercados exteriores dan os seus froitos e as exportacións van en aumento.

As cooperativas vitivinícolas están demostrando un gran potencial para adaptarse á estrutura económica e ao papel fundamental que xogan no desenvolvemento económico de Galicia. Preocúpanse por manter unha boa relación calidade/prezo, cada vez máis valorada polos consumidores, e continúan traballando en investigación de cara a mellorar a calidade dos viños e a redución de custos de produción.

Atópanse nunha situación de mellora competitiva ante o novo consumidor que valora a proximidade á orixe e, en consecuencia, a redución de intermediarios. Por outra banda, a estrutura financeira e a visión a longo prazo favorecen a solvencia das cooperativas, que soportan mellor a crise.

A colleita de 2016 foi excelente en calidade, aínda que a produción en cantidade foi moi irregular segundo as diferentes denominacións de orixe, en xeral inferior ao ano anterior, especialmente en Valdeorras, onde descendeu un 35%, e sen incidencias salientables en canto ao período de produción. Os prezos foron bos ao produtor, especialmente en Valdeorras, debido ao descenso da produción, e normais, con lixeira melloría, no resto de comarcas.

O mercado e o consumo mantivéronse estables. O mercado exterior segue funcionando moi ben. En xeral, as bodegas cooperativas adáptanse ás novas demandas dos consumidores. O sector afronta 2017 con boas expectativas.

Dende AGACA enviouse ás bodegas cooperativas información sobre a evolución dos mercados, seguros agrarios, lexislación sectorial, subvencións oficiais, accións formativas, artigos publicados en revistas e xornais de interese para o sector, así como información sobre as reunións dos distintos órganos de representación do sector.

O 2016 foi un ano especial para este sector, xa que a Interprofesional do Viño (OIVE) puxo en marcha o sistema de extensión de norma, co obxectivo de realizar accións de promoción e información sobre o consumo responsable no mercado interior, a implantación de boas prácticas de comunicación comercial entre os operadores, accións de mellora da cadea de valor vitivinícola, investigación, desenvolvemento e innovación sectorial, e bo goberno e transparencia na posta en marcha e xestión da Extensión de norma, a posta en marcha do novo sistema Autorizacións de Plantacións e todo o relacionado co potencial vitícola, entre outras cuestións. A Extensión de norma está vixente dende o 1 de agosto de 2016 ata o 31 de xullo de 2019.

No mes de novembro, contando co apoio da coordinadora sectorial de Cooperativas Agroalimentarias de España, e na que participaron representantes de todas as cooperativas socias de AGACA, realizamos unha xornada dedicada ao sector vitivinícola, na que se trataron os aspectos de maior interese das adegas de viño de Galicia, que son:

- Situación do Plan de Apoio ao Sector e perspectivas (os fondos do Plan de Apoio que financiaban os investimentos das adegas esgotáronse, polo que convén información sobre o debate que se está a producir sobre os apoios futuros aos investimentos do sector).
- Potencial vitícola: dos dereitos ás autorizacións e o impacto no sector (revisar o cambio producido na normativa e avaliar conxuntamente o impacto).
- Interprofesional do Viño (OIVE): pagar para promover o consumo e a innovación no sector (funcionamento, qué nos gustaría que fixera a Interprofesional polo viño galego e cales son as accións previsibles nos vindeiros meses).
- O INFOVI: cumprimos coa obriga e resúltanos de utilidade? (análise da nova norma de información de obrigado cumprimento que debería ser de utilidade para o sector)

Ramón Barral Maquieira
*Representante da Xunta
Sectorial Vitivinícola*

Javier Iglesias Sendín
*Representante da Xunta
Sectorial Vitivinícola*

Gandería intensiva

Veto ruso

Emilio Rodríguez Felipe
Representante da Xunta
Sectorial de Gandería
Intensiva: avicultura,
porcino e coellos

O veto ruso ás exportacións da Unión Europea a mediados de 2014 marcou un antes e un despois nos mercados de carne da gandería intensiva. O primeiro semestre correspondeuse cunha aceptable tónica xeral de prezos e de mercados; a partir de xullo 2014, os prezos caeron de xeito moi acusado incidindo fortemente na rendibilidade das explotacións de gandería intensiva no seu conxunto. Esta situación fíxose extensible para case que a totalidade das producións cárnicas que proceden da gandería sen terras. Porén, as cotizacións do sector porcino iniciaron a senda de recuperación no ano 2016 con gran fortaleza nos mercados internacionais, mentres que a carne de polo e coello non tivo esa resposta positiva nos mercados.

Neste caso, a “espada de Damocles” non foi a continua e inxustificada volatilidade dos prezos de cereais e leguminosas que continuamente pende sobre estes sectores ante a imposibilidade de trasladar aos consumidores as variacións dos custos de produción, pois ao longo de 2016 os prezos das materiais primas de alimentación melloraron unha media dun 7% que axudou moito ás economías das explotacións.

Previsións

As previsións para a gandería intensiva a nivel da UE (2013/2023), principalmente en porcino, indican que o mercado sosteríase por unha forte demanda mundial. En Europa, agardábase un incremento do consumo de carne e prezos firmes no medio prazo, e un efecto rebote da produción tras a adaptación á normativa de benestar das porcas.

Tamén afectou ao consumo a confusión xerada pola mensaxe catastrofista lanzada pola OMS, relacionando certas carnes co risco de padecer algúns tipos de cancro, mensaxe que tivo que rectificar aclarando que só se debe reducir o consumo, non eliminalo.

Carne de Polo

Padeceu unha forte redución do consumo, logo de varios anos de crecemento constante. Pese a todo, a produción segue aumentando, xa que o 75% dela se destina aos mercados nacionais. Galicia produce arredor do 12% de España, despois de Cataluña, Andalucía e Valencia. Pero, durante todo o ano 2016 os prezos da carne de polo seguiron a ser moi baixos e a rendibilidade das explotacións viuse comprometida ao longo do ano.

Carne de Porco:

O porcino foi un sector capaz de superar os problemas de baixos prezos dende o 2014 e parte do 2016, aumentando a oferta de cara a uns mercados exteriores como saída. Sen axudas da PAC ou doutros apoios complementarios das administracións, asumindo o custo que supuxo a aplicación das medidas para o benestar animal ou para a transformación dos xurros tras o parón das plantas de transformación, e cunha mellora dos prezos das materias primas de alimentación. A finais do 2015 o porcino estaba inmerso nunha grave crise de prezos con cotizacións medias por debaixo do euro/quilo, o que supoñía non cubrir os custos de produción. Cara finais do 2016, os prezos medios consolidábanse no contorno dos 1,13 euros/quilo para un produto de calidade con gran demanda no exterior.

Isto pon de manifesto que é un sector eficiente, dende o sistema de produción nas explotacións ata as estratexias dos grupos agroindustriais de transformación. China foi unha

saída puntual que superou as previsións máis optimistas ao coincidir as exportacións nun momento de maior demanda. Pero, non só China, senón tamén os países americanos parecen ao alcance do sector. Un sector baseado en grandes explotacións intensivas con modelos de integración vertical e presenza cooperativa onde predomina a eficiencia produtiva. Neste senso, nun contorno cada vez máis profesional no que a eficiencia e a orientación ao mercado é fundamental, chamaron moito a atención as declaracións de Julio Soler, director de Compras de Nanta, que manifestou que “a nivel nacional estase a producir unha concentración importante das cooperativas que fai que o número de operadores vaia diminuindo e, por tanto, o de provedores”, afirmando que os agricultores se converteron nun dos principais especuladores, “uns pola súa situación financeira, outros como refuxio fronte ás turbulencias económicas no país”. Curiosas afirmacións dos líderes de subministro de pensos do sector.

Finalmente, en xullo de 2016, a Dirección Xeral da Industria Alimentaria, adopta e publica a decisión favorable ao rexistro da Indicación Xeográfica Protexida «Jamón Serrano».

Coellos

O ano 2016 foi un exercicio complexo para os produtores de coello de Galicia. As cooperativas produtoras e comercializadoras de coellos abordaron unha moi difícil situación sectorial con baixos prezos e consumo moi retraído. Por iso, solicitaron da Consellería do Medio Rural a convocatoria de reunión sectorial coa finalidade de avaliar a situación económica das explotacións e ver o xeito de artellar medidas de apoio que axuden á sustentabilidade e viabilidade das explotacións do sector, onde as ganderías galegas son punteiras a nivel estatal polas condicións climáticas galegas e a capacidade profesional dos gandeiros. Achegámoslle á Consellería un modelo de axudas posto en marcha no País Vasco en apoio das explotacións de coellos.

Os produtores de coellos atravesan unha longa crise con efectos preocupantes para a súa supervivencia. A viabilidade das granxas está sendo duramente castigada polo prezo por quilo pagado polos mercados altamente afectados pola presión da Gran Distribución e unha longa recesión do consumo. Con custes de produción superiores ao prezo de venda, urxen medidas de axuda directa ás mesmas e asegurar o seu futuro.

Por outra banda, Galicia dispón de condicións inmejorables para a produción de carne de coello. Por iso, máis do 80% da produción da carne de coello de Galicia debe ser comercializada fóra da nosa Comunidade Autónoma. Ademais, as cooperativas comercializan e transforman máis do 60% dos coellos criados e cebados na nosa Comunidade Autónoma.

Con estes antecedentes, as cooperativas do sector afectadas e socias de AGACA solicitaron a convocatoria de reunións sectoriais conxuntas de AGACA cos representantes sindicais dos produtores e a Consellería do Medio Rural, coa dobre finalidade de valorar os efectos da crise nas explotacións e para estudar a posibilidade de artellar medidas de apoio extraordinarias ao sector.

Ante as reiteradas e constantes crises do sector cunícola, o Ministerio de Agricultura dá facilidades para a posta en marcha de Organizacións de Produtores (OP) neste sector mediante un Real Decreto publicado no BOE. As OP teñen como misión concentrar a oferta e facilitar a contratación no sector aínda que, no sector lácteo, primeiro sector onde están presentes, non lograron o obxectivo de ser eficientes na defensa dos intereses dos gandeiros.

Finalmente, en xuño aprobouse a extensión de norma do acordo da Organización Interprofesional para Impulsar ao conxunto do sector e se fixa a achega económica obrigatoria para promover o consumo da carne de coello, potenciar a investigación, o desenvolvemento e a innovación tecnolóxica.

Ovos

Elevadas dificultades de mercado para os produtores de ovos, polos prezos baixos e a competencia exterior. AGACA colaborou con INPROVO na adaptación ao galego da súa campaña de promoción, financiada con fondos públicos da extensión de norma.

06 Servizos

Formación

En colaboración coa Consellería de Economía, Emprego e Industria

Realizouse 1 acción formativa dirixida prioritariamente a persoas en situación de desemprego, denominada ACTIVIDADES DE XESTIÓN ADMINISTRATIVA, de 898 horas de duración na que participaron 11 persoas. Esta formación foi un “Certificado de Profesionalidade”, eminentemente práctica, e incluía un módulo de prácticas profesionais non laborais en empresas, a fin de facilitar o acceso ao mercado laboral dos participantes.

En colaboración con Cooperativas Agro-alimentarias de España

Realizáronse 5 cursos en modalidade presencial, cunha duración total de 116 horas e 69 alumnos participantes.

Correspondéronse ao Convenio asinado entre a Cooperativas Agro-alimentarias de España e o Ministerio de Agricultura, Alimentación e Medio Ambiente.

Formación non subvencionada

Durante o ano 2016, impartimos varios cursos non subvencionados, que nuns casos foron pagados polos propios asistentes, e noutros xestionados a través do fondo de formación das cooperativas.

Nº grupos	Nome Curso	Horas	Alumnos
17	Aplicador/manipulador de produtos fitosanitarios nivel básico	425	377
1	Curso de renovación do carné de Aplicador/manipulador de produtos fitosanitarios nivel básico	35	28
1	Curso de formación de reitores	7	8
1	Manipulador de alimentos	4	10
20	TOTAIS	51	423

Cabe lembrar que AGACA é entidade homologada pola Consellería do Medio Rural para a impartición dos cursos de manipulador/aplicador de produtos fitosanitarios nivel básico, de nivel cualificado e o curso ponte entre un e outro.

Formación Bonificada

Realizáronse 2 cursos, cun total de 51 horas lectivas e 11 alumnos participantes.

Correspondéronse cos créditos dos que dispoñen as empresas para a formación dos seus traballadores, xestionados pola Fundación Tripartita para a Formación no Emprego.

Nº grupos	Nome Curso	Horas	Alumnos
1	Atención ao cliente e vendas para tendas agrarias	16	7
1	Certificado de Aptitude Profesional – CAP	35	4
2	TOTAIS	51	11

Convenio con Obra Social “la Caixa”

En 2016 asinouse un convenio de colaboración coa Obra Social “la Caixa”, para darlle continuidade ao plan iniciado no ano anterior, con actividades de motivación para a participación das mulleres nas cooperativas, a atención ás persoas maiores e a promoción dos almozos saudables nos colexios, para nenos e nenas de primaria.

As actividades de motivación dirixidas ás mulleres realizáronse baixo o lema “*Atrévete contigo mesma*”. Deseñáronse co fin de analizar o papel que vén desenvolvendo a muller nas cooperativas agroalimentarias, atendendo á necesidade de que incrementen a súa participación nos órganos de decisión destas organizacións e tamén, de motivalas, mediante unha actividade dirixida ao empoderamento das mulleres presentes, utilizando técnicas de *coaching* e da PNL (programación neuro-lingüística). Este programa estivo presente en 6 cooperativas, cunha participación de 147 mulleres. A raíz deste programa, promovéronse outras actividades de interese propostas polas propias participantes.

A campaña de atención ás persoas maiores realízase baixo o lema “*Coidar, coidarte*”, na que se pretende, por unha banda, divulgar o papel que as cooperativas agroalimentarias poden desenvolver na atención ás persoas maiores, e por outra, dar a coñecer os aspectos relacionados co envellecemento activo: comprender os cambios que pode ter unha persoa no proceso de envellecemento para poder colaborar no seu benestar físico, social e mental, así como no da persoa que a coida; comprender a importancia da adaptación da alimentación saudable e a da realización regular de exercicio. Tamén se realizan prácticas de mobilización de persoas encamadas. Esta actividade realizouse en 7 cooperativas, coa participación de 142 mulleres.

A campaña de promoción dos almozos saudables para alumnado de primaria desenvolveuse baixo o lema “*Almorzo con beizos brancos*”, co obxectivo de fomentar entre os rapaces e rapazas uns bos hábitos alimentarios como base para manter un estado óptimo de saúde, e sensibilizalos acerca da importancia que ten tomar un almuerzo completo e saudable todos os días, aproveitando para explicarlles o proceso de produción do leite.

Completoouse a actividade cun almuerzo in situ, con froita, leite, cacao puro en po, mel, pan fresco e aceite de oliva virxe. Nesta actividade, participaron 17 colexios de distintas cidades galegas, e 774 rapaces e rapazas de primaria.

Asistencia Técnica do MAGRAMA

As accións desenvolvidas dentro do Programa de Asistencia Técnica 2016, aprobado nun Convenio Específico de Colaboración entre o MAGRAMA e Cooperativas Agro-alimentarias de España, para a execución de actuacións en materia de asistencia técnica e de fomento da integración cooperativa foron:

- Plan de fomento da competitividade: apoio a procesos concretos de intercooperación económica ou estrutural.
- Auditorías enerxéticas.
- Observatorio Socioeconómico do Cooperativismo agrario español.

Plan de fomento da competitividade: apoio a procesos concretos de intercooperación económica ou estrutural

Obxectivos

- Sensibilizar sobre a importancia de impulsar procesos de cooperación empresarial como ferramenta para a mellora do redimensionamento estrutural e, por tanto, da competitividade das empresas cooperativas agrarias.
- Dinamización, análise e asistencia técnica a proxectos concretos de cooperación empresarial.

Accións desenvolvidas

Proceso de intercooperación entre cinco cooperativas agrogandeiras para o mellor aproveitamento do modelo de fabricación de pensos, subministracións e servizos agrogandeiros compartido polas cooperativas, capturando sinerxías de custos:

- FEIRACO S. Coop. Galega
- MELISANTO S. Coop. Galega
- XALLAS – SANTA COMBA S. Coop. Galega
- PIENSOS ALBORES S. Coop. Galega

Traballos desenvolvidos na fusión

- Asesoramento técnico na posta en marcha do proceso de fusión, coordinando e dinamizando as reunións.

Auditorías enerxéticas

En 2016 realizouse a auditoría enerxética, seguindo as directrices do programa europeo IEE-Tesla, a seis cooperativas con fábrica de pensos: Cusoviam, Proporsi, Coba de Vales, Copagro, Coreber e Xallas.

As auditorías son un paso máis da diagnose enerxética e teñen como obxectivo a identificación dos consumos enerxéticos térmicos, eléctricos e de iluminación rexistrados no desenvolvemento do proceso produtivo da fabricación de pensos, co fin de establecer un consumo medio e, nunha fase posterior, identificar as medidas de aforro e eficiencia enerxética.

Na auditoría estúdase de forma exhaustiva o grao de eficiencia enerxética da instalación produtiva e analízanse equipos consumidores de enerxía, hábitos de consumo e posibles ineficiencias enerxéticas.

A partir dos resultados obtidos, recoméndanse accións idóneas para optimizar o consumo en función do potencial de aforro, da facilidade de implantación e do custo de execución de cada proposta de mellora.

Aconsellouse realizar unha negociación individual coas comercializadoras, dada a complexidade da estrutura do mercado eléctrico, a inexperiencia no mercado libre e a pouca transparencia das comercializadoras.

AGACA actuou como entidade especializada asesorando ás cooperativas na mellor opción enerxética.

Observatorio Socioeconómico do Cooperativismo Agroalimentario Español (OSCAE)

O OSCAE achega unha visión conxunta das cooperativas agroalimentarias de España mediante a elaboración dun informe que avalía as principais características das mesmas. Compáranse as cooperativas das comunidades autónomas co total de España e coas industrias agroalimentarias.

Obxectivos

- Obter unha gran dispoñibilidade de información, que se actualiza anualmente, sobre a importante e crecente dimensión económica, social e empresarial do conxunto de cooperativas agroalimentarias.
- Coñecer mellor a realidade cooperativa agroalimentaria española potenciando a súa imaxe e proxección social que é unha valiosísima ferramenta de traballo e de definición estratéxica para as propias sociedades cooperativas e os seus xestores.

Traballos desenvolvidos

Dende xullo ata setembro de 2016 actualizáronse os datos do Directorio de Cooperativas Agro-alimentarias de España, parte da liña de actuación do OSCAE. Completouse a base de datos con 78 cooperativas de primeiro grao e 6 de segundo grao. Con relación a 2015, déronse de baixa 2 entidades e producíronse 2 altas.

O contido do Directorio para as cooperativas de primeiro grao abarcou dende aspectos xerais coma o nome e o enderezo da cooperativa, ata outros coma os sectores nos que opera, número de socios, empregados e facturación. O das de segundo grao incluíu ademais o número de cooperativas socias e o de socios desas cooperativas.

Plan de fomento da innovación nas cooperativas

Obxectivos

- Facilitar os procesos de Innovación nas cooperativas agroalimentarias socias.
- Consolidar o I+D+i como obxectivo estratéxico para o cooperativismo agrario.
- Fomentar a colaboración con redes e plataformas de I+D+i galegas.
- Difundir información de interese para as cooperativas, aplicable a PEMES e especialmente ao sector agroalimentario.
- Achegar apoio técnico e acompañar ás cooperativas que o soliciten na identificación das necesidades de innovación.

Traballos desenvolvidos

- Participación en redes de colaboración como xeito de dinamizar as canles de información e contribuír a facer viables os intereses na I+D+i das nosas cooperativas.
- Fortalecemento e consolidación dunha imaxe de cara a organismos do Sistema de Ciencia e Innovación de máxima utilidade para participar nas súas axudas cando sexa preciso.
- Seguimento dos programas de axudas, de xornadas formativas ou divulgativas. Elaboración do boletín electrónico “NOVAS I+D+i AGACA” e divulgación do Boletín “I+D+i Cooperativas Agro-alimentarias”. Recíbena 40 cooperativas.
- Divulgación sobre Innovación agroalimentaria na revista COOPERACIÓN GALEGA e na web de AGACA.

Durante 2016 colaborouse activamente con

- Cooperativas Agro-alimentarias de España. A participación no Grupo de Traballo InnovAcción facilita a comunicación con posibles colaboradores no ámbito estatal. Redifusión do Boletín “I+D+i Cooperativas Agro-alimentarias”
- Clúster Alimentario de Galicia. O CLUSAGA acolle na súa estrutura á PTGAL (Plataforma Tecnolóxica Galega Agroalimentaria), como espazo de creación e fomento da innovación no sector.

Proxectos

- *Proxecto H2020 RESFARM. Desenvolvemento e implementación de instrumentos financeiros para investimento en enerxías renovables no sector agrario.* Promove: UPA Unións Agrarias. Participan: INEGA e Universidade da Coruña.
- *Proxecto IEE SUCELLOG. Impulso da creación de centros lóxicos de biomasa pola agroindustria.* Convocatoria: Intelligent Energy Europe. Participantes internacionais: CAE e CIRCE (España), WIP (Alemaña), STMK (Austria), DREAM e RAGT (Italia), CoopdeFrance Aquitaine (Francia).
- *Proxecto IEE TESLA. Transferring Energy Savings Laid on Agroindustry.* Pretende a redución dos custos enerxéticos das cooperativas mediante Boas Prácticas en Eficiencia Enerxética. Convocatoria: Intelligent Energy Europe. Participantes internacionais: CAE e CIRCE (España), CoopdeFrance e Tecaliman (Francia), Confagri (Portugal), Legacoop e ENEA (Italia).
- *Proxecto H-2020 SCOPE. Saving cooperative energy.* Preténdese o desenvolvemento de sistemas de xestión enerxética para obter aforros enerxéticos e comparar a eficiencia en diferentes sectores nas agroindustrias. Participantes internacionais: CAE (España) Confagri (Portugal), Services Coop de France (Francia), Lantmännen (Suecia), Enea e Dream (Italia), Gaia Epicheiren (Grecia), L&K (Dinamarca), actuando o CIRCE (España) como coordinador do proxecto.
- *Proxecto EuroDairy. Rede europea de soporte dun futuro sustentable para a gandería láctea da Unión Europea.* Participantes internacionais: DairyCo , DLO Foundation Wageningen University and Research Centre , Innovation Support Centre for Agricultural and Rural Development, The Institute for Agricultural and Fisheries Research, SEGES, Natural Resources Institute Finland, French Livestock Institute, National Interprofessional Centre of the Dairy Sector, University of Kiel, Teagasc , Research Centre on Animal Production , DairyNL organisation of the Dutch dairy supply chain, The Southern Agriculture and Horticulture Organisation, Warsaw University of Life Sciences, University of Trás-os-Montes and Alto Douro, University of Ljubljana, AGACA, Istituto Vasco de Investigación e Desenvolvemento Agrícola, The Federation of Swedish Farmers, AgriSearch.

Asesoría Xeral

Asesoría Xurídica

A través do servizo de Asesoría Xurídica, a Unión de Cooperativas AGACA resolve todo tipo de consultas que xorden no percorrer diario das cooperativas galegas. Neste senso, os problemas sociais (altas, baixas) son as consultas máis reiteradas das cooperativas socias.

En 2016 asesorouse na constitución de varias cooperativas agrarias e de explotación comunitaria da terra segundo a Lei de Cooperativas de Galicia 5/1998, elaborando os estatutos sociais segundo as solicitudes dos promotores. Ademais, constituíronse varias S.A.T.s, de gandería fundamentalmente.

AGACA é practicamente a única fonte de información e asesoramento das cooperativas en aspectos fiscais e xurídicos que lles afectan de xeito especial a este tipo de sociedades. Cabe destacar a importancia, e número de informes e xestións feitas en relación a estes servizos, moitos deles xa indicados ao longo desta memoria

Tramitación de axudas e subvencións

As entidades asociadas reciben información permanente das axudas e apoios públicos do seu interese que se atopan en vigor.

As cooperativas interesadas en descentralizar a tramitación das distintas axudas ou con medios administrativos insuficientes solicitan habitualmente o desenvolvemento desta tarefa a AGACA.

O Servizo de Información de axudas e subvencións ofrecido a través da web supón un acceso moi cómodo a esta información: un buscador avanzado permite filtrar a información por criterios e áreas temáticas e cada axuda conta cunha ficha resumo con información de contacto dos organismos convocadores, documentos asociados e prazos de solicitude e vixencia, facilitando a consulta en tempo real: http://agaca.coop/gl/ag_ayuda/

Tamén se realizan envíos por correo electrónico das alertas e resumos das Ordes de axudas e subvencións publicadas.

Axudas da PAC

En 2007, AGACA asinaba un convenio de colaboración coa Consellería do Medio Rural a través do Fondo Galego de Garantía Agraria (FOGGA) co obxecto de colaborar na xestión e tramitación das axudas da Política Agraria Común (PAC).

En 2016, 17 cooperativas participaron no convenio para a tramitación da Solicitude Unificada da PAC. Foron:

- AGRIS S. Coop. Galega
- ALMOGA S. Coop. Galega
- COBA DE VALES S. Coop. Galega
- COOPERATIVA AGRARIA PROVINCIAL DA CORUÑA S. Coop.
- COMARCAL DE ORDES S. Coop. Galega
- COREBER S. Coop. Galega
- CUME DO AVIA S. Coop. Galega
- FEIRACO S. Coop. Galega
- ICOS S. Coop. Galega
- LEIRA S. Coop. Galega
- LEMOS S. Coop. Galega
- MARTÍN CÓDAX S. Coop. Galega

- MELISANTO S.Coop. Galega
- TERRAS DO MIÑO S. Coop. Galega
- VÉLARO S. Coop. Galega
- VERÍN BIOCOOP S. Coop. Galega
- XEIXO S. Coop. Galega

No ano 2016, as cooperativas que participaron no convenio tramitaron solicitudes de axudas da PAC duns 1.375 agricultores de toda Galicia por un importe total de 11 millóns de euros.

A través do convenio, o FOGGA impartiu un curso de formación e actualización de formadores, dirixido ao persoal das cooperativas que tramitan estas axudas.

Apoio á xestión e á contabilidade

AGACA presta servizo de asesoría fiscal, contable e laboral a cooperativas, sociedades agrarias de transformación, sociedades civís, explotacións gandeiras individuais e a outro tipo de entidades que se desenvolvan actividades agrarias ou outro tipo de actividades, por medio dun equipo profesional multidisciplinar altamente cualificado, cunha dilatada experiencia e distribuídos nas oficinas de Santiago, Lugo e Ourense. Estes profesionais prestan un servizo rápido e de calidade a tódalas áreas da estrutura interna das empresas mediante un asesoramento constante ao persoal técnico das entidades que utilizan este servizo e serven de apoio directo o persoal e xestores das cooperativas para resolver os problemas de día a día coas administracións ou planificar a incidencia que teñen estes aspectos legais sobre o desenvolvemento de proxectos cooperativos, proporcionando un alto grao de satisfacción das empresas que depositaron a súa confianza en AGACA.

Os técnicos de AGACA prestan un servizo rápido e de calidade, procuran a satisfacción total do cliente prestándolle un servizo que axude a reducir o custe fiscal, sempre dentro do cumprimento da normativa tributaria, a levar unha contabilidade ao día para que sirva de instrumento de control e xestión e proporcione una información útil coa que analizar a situación laboral para poder emendar, mellorar e aclarar as situacións que aseguren o cumprimento da normativa, sen renunciar aos posibles beneficios; todo cun excelente trato persoal, accesibilidade e total dispoñibilidade.

No ano 2007, AGACA tramitou o recoñecemento como entidade colaboradora coa Axencia Tributaria para poder tramitar a través de Internet as solicitudes de devolución extraordinaria das cotas do Imposto sobre Hidrocarburos, satisfeitas ou soportadas por explotacións agrarias e cooperativas que prestan servizos de maquinaria con ocasión das adquisicións de gasóleo. Dende entón, os técnicos de AGACA realizan un número importante de solicitudes todos os anos. No ano 2016 prestouse este servizo a máis de 31 entidades que consumiron 570.043,75 litros durante o ano 2016, sendo o importe solicitado de 44.868,15 euros.

Á vez, AGACA ofrece asesoramento específico sobre o tratamento da solicitude de devolución das cotas do Imposto sobre Hidrocarburos ao persoal das cooperativas socias que realizaban este servizo para os seus socios e tamén sobre o manexo da páxina Web e dos formularios da mesma para realizar a solicitude e o seguimento da tramitación da devolución.

As actividades que realiza AGACA para levar a cabo o asesoramento descrito son as seguintes:

Área Fiscal

Para que cooperativas, persoas socias e clientes poidan cumprir as obrigas fiscais en prazo e forma e de xeito que resulten máis favorables, analízase o impacto da carga fiscal das diferentes operacións económicas.

- Asesoramento previo sobre a forma xurídica que mais se adapte os recursos e necesidades dos nosos clientes, (S.A.T., cooperativa, C.B...).
- Constitución de sociedades. Encargámonos de presentar toda a documentación ante as diferentes Administracións e apoiamos ao cliente na toma de decisións mercantís para o inicio da actividade.
- Asesoramento, informes periódicos e control de impostos.
- Declaracións - liquidacións dos distintos modelos: estudo, confección e presentación, tanto anuais como trimestrais ou mensuais.
 - Imposto sobre o Valor Engadido MOD. 303 + MOD. 340 + MOD.390.
 - Retencións arrendamento locais MOD.115 + MOD.180.
 - Retencións de capital mobiliario MOD 123+MOD 193.
 - Confección Imposto pagos a conta. MOD 111+ MOD.190.
 - Pago Fraccionado I. Sociedades MOD.202.
 - Declaración Operacións superiores a 3.005,06 euros MOD.347.
 - Declaración Operacións Intracomunitarias MOD.349.
 - Declaración de I. Sociedades MOD.200.
 - Declaración de operacións en fábricas e depósitos fiscais de viño e bebidas fermentadas. Mod. 553.
 - Imposto sobre alcol e bebidas derivadas (Venda de bagaño para elaboración de augardentes) Mod. E21.
 - Altas e baixas e variacións de datos no censo de obrigados tributarios MOD 036.
 - Xestión da DEH.
 - Libros oficiais e fiscais de IRPF e de IVA.
- Servizos fiscais para traballadores autónomos e persoas físicas.
- Supervisión dos procesos e trámites fiscais da empresa. Análise das implicacións fiscais das actividades e proxectos propios da empresa establecendo estratexias fiscais e atendendo a todas as súas posibles consultas.
- Asesoramento para a empresa de cambios na normativa fiscal vixente e sobre todas as novidades tributarias.
- Asesoramento en inspeccións Tributarias: asistencia, defensa, contestación a requirimentos, liquidacións e recursos en todos os Impostos do noso ámbito de actuación ante calquera organismo.
- Inspeccións Tributarias: asistencia, contestación a requirimentos, liquidacións e recursos en tódolos Impostos do noso ámbito de actuación.

Durante o ano 2016, prestamos este tipo de servizos a 45 cooperativas, 10 sociedades agrarias de transformación (S.A.T.), 18 Comunidades de Montes Veciñais de Man en Común e 14 Entidades de outro tipo (asociacións, sociedades civís, sociedades limitadas etc.), dende as oficinas de Lugo e Ourense.

Área contable

A contabilidade é a fonte de información interna máis importante de todas as empresas, e por suposto das cooperativas e empresas agrarias, polo que dende AGACA xestionamos a administración contable das empresas clientes. Por unha banda, realizamos a contabilidade, identificando e preparando informacións no ámbito da xestión, garantindo o cumprimento das obrigas legais, e por outra, ofrecemos unha información útil e fiable que sirva ao cadro directivo para tomar as mellores decisións. Para isto realizamos as seguintes tarefas:

- Deseño dun plan contable adaptado ás necesidades da empresa.
- Análise da documentación recibida, realización dos correspondentes asentos contables procedendo á súa gravación.
- Emisión de informes contables periódicos.
- Deseño, control e seguimento das fichas de inmovilizado por cada elemento establecendo un plan de amortizacións.
- Obtención e emisión dos estados contables (Balances de Situación, de Sumas e Saldos, Contas de Perdas e Ganancias, Libros Maiores e Diarios etc.).

- Obtención dos informes contables de cada exercicio para proceder á súa legalización no Rexistro correspondente.
- Obtención dos estados financeiros e das Contas Anuais para o seu depósito no Rexistro Mercantil ou de Cooperativas.
- Presentación das contas anuais ao Consello Reitor e Asemblea.
- Información e tramitación sobre obrigas formais.
- Colaboración na realización de informes económicos, contables, administrativos para as administracións, empresas auditoras e outras entidades.

Durante 2016, prestamos este tipo de servizos a 45 cooperativas, 10 sociedades agrarias de transformación (S.A.T.), 17 Comunidades de Montes Veciñais en Man Común e 4 Entidades de outro tipo (asociacións, sociedades civís etc.), dende as oficinas de Lugo e Ourense.

Área Laboral

No que respecta aos aspectos laborais e da Seguridade Social, producíronse importantes cambios e novidades ultimamente, polo que é moi importante que as cooperativas e os seus socios teñan información sobre estes cambios, para poder aproveitar as vantaxes que ofrezca a normativa. Ademais, nas empresas que nolo solicitan realizamos as seguintes tarefas:

- Xestión laboral polo sistema RED.
- Realizacións de nóminas e contratos, liquidacións, liquidacións dos traballadores.
- Elaboración de seguros sociais (boletíns cotización tc1, tc2, ...).
- Liquidación de cotas á Seguridade Social.
- Notificación á Seguridade Social da situación laboral do traballador mediante a preparación e notificación de Partes de Enfermidade e Accidente.
- Aplicación e actualización de Convenios e normas laborais.
- Inscripción de Empresas na Seguridade Social e posteriores modificacións.
- Contratos de traballo, prórrogas e renovacións, estudando as distintas modalidades e posibles subvencións e bonificacións.
- Tramitación de subvencións e axudas á contratación
- Inspeccións laborais: asistencia, defensa, contestación a requirimentos, liquidacións e recursos.
- Estudos de custos de persoal. Indemnizacións.
- Mutuas de accidentes.
- Representación en Actos de Conciliación no SMAC e procedementos de despedimento.
- Outros trámites: vidas laborais, certificados de estar ao corrente de pago, trámites en recadación e adiamentos, contratos e retribucións a directivos, presentación de ofertas de emprego, tramitación de partes de accidentes.

Durante o ano 2016, prestamos este tipo de servizos a 36 cooperativas, 10 sociedades agrarias de transformación (S.A.T.) e 9 entidades doutro tipo (asociacións, sociedades civís etc.), dende as oficinas de Lugo e Ourense.

Outros servizos

Tamén se prestaron outros servizos administrativos solicitados polas cooperativas e empresas agrarias, relacionados coa xestión das entidades socias e relacionados dalgún xeito cos anteriores.

- Constitución e legalización de sociedades.
- Adaptacións, fusións e transformación de sociedades.
- Redacción de actas do Consello Reitor.
- Redacción de certificados de Xuntas.
- Contratos de compra-venda.
- Libro de socios e actas.
- Selección de persoal para as empresas que o soliciten.

Enxeñería e Desenvolvemento Sostible

Enxeñería

En 2016, na área de enxeñería estudáronse as inquiredanzas e os proxectos das cooperativas. Destaca un proxecto de melloras en fábrica de pensos e a finalización dun proxecto destinado a queixería de leite de cabra.

Ademais, preparáronse os estudos de viabilidade económico-financeira para adegas, almacéns de insumos e fábricas de penso, cos seus correspondentes expedientes de subvencións.

Tamén preparamos a documentación necesaria para dar de alta na Notaría e Rexistro da Propiedade, segundo a Lei hipotecaria, para dúas cooperativas, varios informes sobre o ROPO para a aplicación de produtos fitosanitarios, a lei do solo nos invernadoiros, e comezamos unha colaboración con Nestlé para a realización de auditorías enerxéticas nas explotacións que entregan o leite a esa industria.

Para a Rede RedSostAI, do MAGRAMA, presentamos un informe sobre as actividades realizadas por AGACA en Asistencia Técnica (Sostenibilidade e Responsabilidade Social). Publicado en: https://www.redsostal.es/agaca/entradas-2016/agaca--cooperativas-gallegas-sostenibles_503_70_564_0_1_in.html

Proxecto APPCC - Meirás

O sistema de Análise de Perigos e Puntos de Control Críticos, en diante APPCC, consiste nun conxunto de procedementos co obxectivo fundamental de garantir a produción de alimentos seguros. Baséase na identificación dos perigos e dos riscos da actividade agroalimentaria e do seu control preventivo.

Para minimizar os riscos inherentes á produción destes alimentos, póñense en práctica unhas actividades que se engloban nun sistema de control de calidade. A política de calidade debe ter uns obxectivos definidos e de fácil medición. Débense considerar os procedementos, instrucións, rexistros, normas, planos, especificacións técnicas e outros documentos xenéricos.

Dentro do sistema de seguridade alimentaria, e como un dos seus requisitos previos principais, entra o concepto de trazabilidade, consistente en poder seguir o camiño dunha materia prima dende que entra en almacén ata que sae, unha vez manipulada e envasada. O procedemento de trazabilidade debe permitir identificar o produto por lotes, dende a

recepción das materias primas, con métodos de identificación en cada etapa do proceso mediante etiquetas ou zonas segregadas de almacenamento, considerando incluso certificados de orixe das materias primas.

AGACA desenvolveu o proxecto APPCC-Meirás para a Coop de Consumidores e Usuarios de Meirás (Valdoviño), establecendo os procedementos para a implantación do seu sistema de seguridade alimentaria na unidade de manipulación e envasado de produtos frescos (carnes, froitería, lácteos) dos tres establecementos da cooperativa, facendo especial fincapé na sección de carnicería.

Desenvolvemento sostible

Respondendo ás demandas das cooperativas sobre a aplicación de medidas de aforro e eficiencia enerxética, traballouse en distintos proxectos:

Proxecto Tesla

Obxectivo

Coñecer e estender as mellores prácticas dispoñibles para a eficiencia enerxética no sector agroalimentario.

- Dirixido a cooperativas agroalimentarias (adegas, muíños de aceite, fábricas de pensos e centrais hortícolas) cun importante consumo enerxético na transformación das materias primas.
- Desenvolvido en Euskadi, Aragón, Andalucía, Castela e León, Castela - A Mancha, Cataluña, Extremadura, Valencia e Galicia.
- Duración prevista: tres anos (abr-2013 / marz-2016).
- En Galicia, os traballos centráronse no estudo e auditoría dunha fábrica de pensos. Cos datos dispoñibles, editase unha guía das Mellores Técnicas Dispoñibles (BAT) para fomentar o aforro nos consumos de enerxía. Tamén presentamos os resultados unha xornada na Universidad Politécnica de Madrid (UPM).
- Financiado pola UE e coordinado por Cooperativas Agro-alimentarias de España, participan organizacións agrarias de Portugal (Confagri), Francia (Tecaliman) e Italia (Legacoop).

Proxecto Europeo Sucello

Obxectivo

Impulsar a creación de centros loxísticos de biomasa na agroindustria como complemento á súa actividade produtiva normal, tentando estender a participación do sector agrario na subministración sostible de biomasa de orixe agrícola. Dirixido á agroindustria. Desenvolvido en Aragón, Castela e León, Cataluña, Extremadura e Galicia.

- Duración prevista: tres anos (abr-2014 / marz-2017)
- Con datos de inventarios agrícolas e enquisas directas elaborouse un mapa de cada Comunidade coa distribución das fontes e das cantidades de cada tipo de biomasa aproveitable, analizando os sectores agroindustriais e determinando os máis axeitados para habilitar un centro loxístico de biomasa.
- Avaliamos as posibilidades técnico-económicas para a creación dun Centro Loxístico de Biomasa en dúas cooperativas
- Financiado pola UE e coordinado por CIRCE, participan organizacións agrarias de Austria (LK Stmk), Francia (Coop de France) e Italia (DREAM).

Proxecto Europeo Resfarm

Obxectivo

O desenvolvemento e implementación de instrumentos financeiros para a mobilización de investimentos en enerxías renovables no sector agrario.

- Dirixido á agroindustria e explotacións agrícolas e gandeiras.
- Desenvolvido en Galicia, Extremadura, Aragón, Murcia e Castela - A Mancha.
- Duración prevista: tres anos (marz-2015/sep-2017).
- Proceso: o estudo realízase en España, Italia e Grecia entrevistando a uns 2.000 gandeiros e agricultores. Iníciase un diálogo entre os subsectores agrarios e financeiros, autoridades públicas e expertos para crear unha plataforma de busca de financiamento para as enerxías renovables.
- Financiado pola UE e coordinado por UUAA, participan as organizacións agrarias de Italia (AVA Coop.) e Grecia (PAGESES). coa colaboración de Biomass Research BV (Holanda), UDC, Banco Sabadell e INEGA.

Proxecto Europeo Scoope

Obxectivo

O desenvolvemento e incorporación dun Sistema de Xestión Enerxética nas cooperativas que permita a mellora da eficiencia enerxética nos procesos produtivos das agroindustrias

- Dirixido á industria cooperativa agroalimentaria (lácteas, cárnicas, secadoiros de forraxes, manipuladoras de froitos e hortalizas etc.) que teñen un elevados consumos enerxéticos.
- Desenvolvido en Galicia, Euskadi, Castela e León, Aragón, Cataluña, Valencia, Murcia, Andalucía, Estremadura e Castela - A Mancha.
- Duración prevista: tres anos (maz-2016/maz-2019).
- Preténdese o desenvolvemento de sistemas de xestión enerxética para obter aforros enerxéticos e comparar a eficiencia en diferentes sectores nas agroindustrias. Realizaranse auditorías enerxéticas nas industrias agroalimentarias para comparar a súa eficiencia enerxética mediante actividade comparativa, de *benchmarking*, entre os diferentes sectores e países participantes.
- Financiado pola UE e coordinado por Cooperativas Agro-alimentarias de España (CAE), participan as organizacións agrarias de Francia (Coop de France), Portugal (Confagri), Italia (Dream), Grecia (Gaia Epicheirein), Suecia (Lantmännen), coa colaboración tecnolóxica de ENEA (Italia), da UPM e o CIRCE (España).

Outros Proxectos

Colaboración noutros proxectos europeos:

- *H-2020 EURODAIRY: Boas Prácticas na produción leiteira.*
- Preparación de unidades docentes.
- Preparación de documentación de solicitude para proxectos en convocatorias PocTec: Valorate, Carne Carbón-Zero.
- Preparación de documentación para expedientes GOI: Grupos Operativos de Innovación.

Cursos e Xornadas

- Xornadas *iCoopera*: Proxectos Loxislact e Prodilact de mellora da loxística de transporte; Valorización de residuos no CIAM.
- Xornada de axudas para o aforro enerxético, organizada polo INEGA.
- Foro da Biomasa, convocado polo INEGA.
- Xornadas de formación en CFCA-Sergude: Eficiencia enerxética nas explotacións de leite.
- Curso de Responsabilidade Social Empresarial, organizado pola Xunta de Galicia.
- Proxecto SUCELLOG: Xornadas de formación, estudos técnicos e de viabilidade económica da loxística e calidade da biomasa. Visitas a cooperativas con secadoiro de forraxes alimentados con biomasa en Castela-León e Aragón.
- Proxecto TESLA: Presentación dun relatorio na Universidade Politécnica de Madrid: Avaliación das prácticas que se poden utilizar en fábricas de pensos para diminuír os consumos eléctricos no proceso produtivo aplicando medidas de aforro e eficiencia enerxética.
- Convocados por EnergyLab (Centro Tecnolóxico da enerxía), participamos unha mesa redonda sobre plantas de produción de biogás nas cooperativas, e nunha xornada sobre eficiencia enerxética no Clusaga.
- Outros: Polo de Innovación Dixital Agroalimentario, Xornada de Alimentación Animal (organizado por CESFAC), Ternera Gallega, Lugal, Proxecto Susmilk, WetWine, Plantadac, etc.

Calidade e Seguridade Alimentaria

En 2016 traballouse principalmente en cinco áreas:

- Renovación da certificación do Referencial de Leite de Vaca Certificado de Cooperativa (RLVCC).
- Implantación da certificación baseada na Guía de Prácticas Correctas de Hixiene.
- Tramitacións de Rexistros Sanitarios con implantación de Sistemas de Análise de Perigos e Puntos de Control Crítico (APPCC).
- Avaliación de limpeza e desinfección e de trazabilidade nas rutas de recollida de leite cru e centros de recollida.
- Implantación de GLOBALGAP en cooperativas hortícolas e BRC nunha bodega.

Leite de Vaca Certificado de Cooperativa

Dende hai 12 anos desenvólvese o programa de “Leite de Vaca Certificado de Cooperativa”, téndose implantado, ata o momento, en 14 cooperativas e máis de 500 explotacións leiteiras.

Dota de protocolos para o autocontrol dos diferentes puntos críticos que se dan na produción de leite na explotación, co fin de producir un leite san, seguro, obtido baixo específicas condicións de produción, —de respecto ao benestar animal e de coidado co medio ambiente— e de axudar a xestionar os recursos produtivos para acadar maiores rendementos, diminuíndo os custos de produción.

En 2016, tres cooperativas (Agris, Cooperativa Agraria Comarcal de Ordes e Pico Sacro), cun total de 66 explotacións leiteiras, mantiveron este selo de calidade.

Realizáronse: 132 auditorías internas nas explotacións (frecuencia semestral, como indica o regulamento xeral do RLVCC na súa 5ª edición), 66 visitas de rutina, 66 controis de velocidade de arrefriado en tanques de refrixeración e revisións de limpeza dos circuitos de muxido, e máis de 132 controis de potabilidade das augas.

Implantación da Certificación baseada na Guía de prácticas correctas de hixiene

Lácteo

En 2014 comezou a incorporación da certificación “Leite certificado de AGACA”, baseada na “Guía de Prácticas Correctas de Hixiene”, en 150 explotacións leiteiras das cooperativas Icos, Agroganadera de Sarria, O Xeixo, O Pereiro, Central de Frades, Campodeza, O Rodo e Codegui e en explotacións subministradoras de Celega e Celta. En 2016 acadaron o certificado 227 explotacións.

Isto demostra a gandeiros e gandeiras —primeiro elo da cadea de produción— a súa capacidade de ofertar produtos sans e seguros, obtidos mediante boas prácticas (trazabilidade, alimentación, manexo do gando, benestar animal etc.) e de dispoñer de estruturas empresariais rendibles, capaces de adaptarse aos novos retos.

Realizáronse máis de 500 auditorías internas nas explotacións e máis de 500 controis de potabilidade de augas.

GLOBALGAP

A norma Globalgap foi incorporada e certificada na Cooperativa do Campo Galego O Val-Narón e o certificado foi renovado na sección de horta de Melisanto.

A norma GLOBALGAP abarca todo o proceso produtivo a nivel de explotación, dende que a planta está no chan ata a colleita e envasado, asegurando a certificación daqueles produtores que alcanzan un determinado nivel de cumprimento das Boas Prácticas Agrícolas establecidas nos documentos, procedementos e protocolos normativos; non inclúe o proceso de transformación industrial. Esta certificación aumenta a seguridade alimentaria do produto xa que cooperativa e produtores deben cumprir os requisitos da Análise de Perigos e Puntos de Control Crítico (APPCC) previa á certificación.

Dende AGACA foron redactados os Protocolos de Boas Prácticas Agronómicas e os procedementos de auditoría, de aplicación de fitosanitarios, de fertilización, de trazabilidade, de auga de rega e outros documentos; foi levado a cabo o seguimento dos cultivos e a verificación de instalacións, tanto de socios produtores como das cooperativas. Antes da visita da auditoría de certificación, os técnicos de AGACA realizaron as inspeccións e as auditorías internas a cada un dos produtores e nas dúas cooperativas.

Rexistro sanitario. APPCC

Xunto coa tramitación do Rexistro Sanitario, asesorouse ás cooperativas agroalimentarias no desenvolvemento dos manuais de APPCC.

- En 2016, foron asesoradas seis cooperativas lácteas primeiro compradoras e un centro lácteo.
- Foron avaliados os procesos de recollida, toma de mostras, transporte de leite, limpeza e desinfección dos camións, nas empresas contratadas polas cooperativas primeiro compradoras para o transporte do leite.
- Bodegas Eidosela foi asesorada en canto á incorporación da trazabilidade.
- Foi realizado o manual de APPCC para unha cooperativa caprina: A Meixoeira, S.Coop.Galega.

Informe - "Coñecendo o cooperativismo na gandería"

O manual *Coñecendo o cooperativismo na gandería* ten como obxectivo esclarecer a verdadeira contribución do cooperativismo agroalimentario, e en particular do cooperativismo gandeiro, ao desenvolvemento económico e social en Galicia, incorporando unha análise socioeconómica que permita ter unha visión global da situación actual dun sector estratéxico para a economía galega.

Trata de ilustrar o que significan as empresas cooperativas agroalimentarias galegas e, en concreto, as cooperativas gandeiras. Mostra o importante labor que xogan dentro do mundo rural, así como as súas preocupacións, os seus retos e desafíos máis urxentes e as estratexias necesarias para acadar con éxito os obxectivos marcados.

A mostra tomada para o estudo, segundo o procedemento estatístico aplicado, engloba 48 cooperativas agrarias socias de AGACA, representativas da totalidade de sociedades agrarias existente en Galicia.

Análise Xeral

Datos xerais

- Polo que respecta ao número medio de persoas socias das cooperativas da mostra, dáse un pequeno descenso do 0,75%, con respecto a 2012, acadando as 266 persoas cooperativistas.
- O cadro de persoal mantense similar ao ano anterior, quedando a media por cooperativa nas 13,15 persoas.
- En 2013 acádanse os 5,8 millóns de euros de facturación, o que representa un incremento do 3,57% con respecto a 2012.
- A evolución da facturación indica un cambio na súa tendencia a partir de 2012, cando a facturación media por cooperativa comeza a incrementarse.

Perfil da persoa cooperativista

- O perfil medio da persoa cooperativista agraria en 2013 é dun varón cunha idade media de 40 a 55 anos.
- No que respecta ao sexo das persoas socias, no exercicio 2013 os varóns supoñen o 53% do total. Nos últimos cinco anos, obsérvase que este dato case non variou, situándose en todo o período nun intervalo comprendido entre o 53% e o 54% de presenza de homes e en valores comprendidos entre o 46 e o 47% para a de mulleres.
- Analizando o caso da gandería, prodúcese unha situación similar á da mostra, cun 55% de varóns fronte o 45% de mulleres, notándose unha tendencia á diminución dende 2011.
- En 2013, a idade máis frecuente das persoas socias das cooperativas da mostra sitúase no tramo de 40-55 anos. A evolución desta magnitude nos últimos cinco anos amosa que se move entre o 45 e o 47%. No caso das sociedades gandeiras atópanse as mesmas cifras.

Emprego

- A porcentaxe de contratos fixos é moi superior a de contratos temporais, que acada só o 12% do total do emprego directo xerado polas sociedades estudadas.
- Nas cooperativas gandeiras a porcentaxe de contratos fixos tamén é moi superior á de contratos temporais, que acada só o 10% do total do emprego directo xerado por estas.

Órganos sociais

- O número medio de conselleiros por sociedade ascende a 7, sendo igual a 8 no caso das cooperativas gandeiras. No que respecta ao número de socios que representa cada conselleiro, a media da mostra sitúase nos 36 cooperativistas; mentres que nas cooperativas gandeiras é algo superior, chegando aos 40 cooperativistas.
- Polo que respecta á idade media dos membros do consello reitor, esta sitúase nos 48 anos, tanto para as cooperativas da mostra como para as cooperativas gandeiras.
- A presenza feminina no órgano directivo da cooperativa é moi baixa. Nas cooperativas da mostra é dun 13%, pero nas cooperativas gandeiras esta porcentaxe aínda é inferior, non chegando ao 10%.
- No referente á formación do Consello Reitor das cooperativas da mostra, a maioría dos seus membros posúe estudos básicos (en torno ao 63%) e preto dun 9% cursou estudos universitarios. En gandería, os datos son aproximadamente os mesmos: 65% e 4%, respectivamente.

Presidencia

- De media, a presidencia nas cooperativas da mostra está ocupada por un varón con 54 anos, mesma situación que en sociedades gandeiras.
- Polo que respecta ao nivel de estudos, só unha porcentaxe moi reducida das persoas que ocupan este cargo posúe estudos universitarios (15%). No caso das cooperativas gandeiras, diminúe ata o 8,57%.
- No referente á presenza de mulleres na presidencia das cooperativas gandeiras, tan só un 6% das presidencias están ocupadas por mulleres, igual que no conxunto da mostra. No entanto, isto significa que aumenta en 4 puntos porcentuais con respecto ao ano anterior.

Xerencia

- O 63% das sociedades da mostra conta cunha persoa específica para administrar a cooperativa; o 66%, no caso das gandeiras.
- Na mostra, hai un 61% de profesionais que posúe estudos universitarios. Nas de gandería, esta porcentaxe sitúase no 58%.
- Con respecto á análise de xénero, menos do 30% das xerencias das cooperativas gandeiras están ocupadas por mulleres. Este dato é bastante superior ao do conxunto das cooperativas estudadas que apenas alcanza o 23%.

Formación a persoas socias e ao cadro de persoal

- O 56% das cooperativas da mostra analizadas levou a cabo algún tipo de acción formativa no ano 2013, ben para as súas persoas socias, ben para as persoas traballadoras da sociedade. No caso das gandeiras, a porcentaxe ascende ao 60%.
- O 60% dos cursos impartidos nas cooperativas agrarias estudadas foi realizado en colaboración coa Unión de Cooperativas Agrarias, AGACA. esta porcentaxe supón case un 10% máis que no ano precedente. Mesmas porcentaxes que no sector gandeiro, concretamente.
- Os temas máis tratados destas accións formativas, en xeral, son o cooperativismo (67%) seguidos das TIC (Tecnoloxías da Información e da Comunicación), xa que o 30% das cooperativas que impartiron formación ás súas persoas socias/cadro de persoal incluíron algún curso deste tipo. Outros cursos demandados son os relacionados coa prevención de riscos laborais, a igualdade entre homes e mulleres nas cooperativas ou novidades fiscais.
- Nas sociedades que empregan a formación a distancia, os cursos organizados baixo este método supoñen unha media do 18% con respecto á formación tradicional. No caso da teleformación, a porcentaxe que representa esta en relación á formación tradicional é do 20%. Ambas porcentaxes son lixeiramente superiores ás de 2012, sinal de que as TIC se usan cada vez máis no eido cooperativo.

Xestión Comercial

- A persoa responsable da xestión comercial adoita ser habitualmente a encargada da xerencia, sobre todo nas cooperativas gandeiras. A persoa de dirección comercial participa ou é responsable con máis frecuencia da xestión comercial nas cooperativas dedicadas ao viño.
- A venda pola internet é utilizada polo 9% das gandeiras.
- A ferramenta de *marketing* máis empregada é a marca propia, tanto para as cooperativas gandeiras como da mostra: 55% e 65% respectivamente.
- Polo que respecta ás accións de promoción e publicidade, o 25% das cooperativas gandeiras afirma desenvolverlas, cifra moi inferior ao máis do 35% das cooperativas da mostra.
- O 20% das cooperativas gandeiras leva a cabo accións de comunicación corporativa. Como media das cooperativas enquisadas que contestaron a esta pregunta, a porcentaxe sitúase en torno ao 29%.
- A venda por internet é utilizada por case o 10% das cooperativas gandeiras e estas non empregan sistemas integrais de información comercial nin investigación de mercados.

Análise Económico-Financeira

- As cooperativas agrarias teñen unha estrutura económica e financeira que lles serve para alcanzar unha boa parte dos seus obxectivos, porén, é necesario que esta estrutura siga sendo útil e permita ir alcanzando os novos obxectivos que as persoas socias das cooperativas demandan. Precísase de análise e mellora continua, para que estas actividades se poidan levar a cabo de forma óptima.
- A estrutura económica das cooperativas da mostra alcanza un volume aproximado de 164 millóns de euros, dos que o 41% corresponde a activo non corrente e o 59% a activo corrente. Con respecto ás gandeiras, as cifras son: 37 millóns de euros, 45% de activo non corrente e 55% para o activo corrente.
- O patrimonio neto das cooperativas da mostra alcanza un importe aproximado de 75 millóns de euros, o que representa un 46% das fontes de financiamento. Se atendemos á gandería, estas sociedades acadan os 36 millóns de euros, que supón o 44% dos recursos de financiamento.

Liñas estratéxicas das cooperativas gandeiras

A gandería cobre distintas actividades, pero aquí centrarémonos en analizar a máis relevante, en canto á presenza de cooperativas e en canto ao volume de actividade económica: o sector lácteo cooperativo.

- Faise necesario un proceso de unión das cooperativas para inicialmente estudar a posibilidade de investir nunha planta innovadora e versátil de tratamento de leite coas seguintes características:
 - Que dispoña dunha torre de leite en po versátil completamente moderna.
 - Que produza ingredientes alimentarios de última xeración: *lactosoros*, proteínas lácteas, *caseinatos*, ingredientes alimenticios lácteos, ...
 - Coñecer a potencialidade comercializadora e de exportación destes derivados.
- Mirar cara á exportación é imprescindible.
- As cooperativas lácteas galegas están diante dun reto, dunha oportunidade que está pedindo unha resposta do sector cooperativo.
- É certo que existen certas dificultades: endebedamento financeiro, investimentos en sociedades conxuntas, marxes moi reducidas, ou falta de capitalización e de compromiso dos socios coas cooperativas para abordar iniciativas conxuntas. Porén, non estudar as posibles alternativas e/ou oportunidades sería unha irresponsabilidade.
- As cooperativas lácteas galegas deben seguir insistindo e convencer ás súas persoas socias de que é necesario investir en comercialización (ademais do que xa se viña facendo ata o de agora: investir na fase de produción).

Desta forma, a cooperativa convértese nunha ferramenta que defende á produción no mercado e garante a súa competitividade no mercado.

Dado que as cooperativas lácteas da UE son quen están investindo para abordar a desaparición das cotas lácteas, parece oportuno que as cooperativas lácteas galegas estuden posibles proxectos colectivos e complementarios a desenvolver en Galicia.

- As cooperativas lácteas galegas tamén deben acompañarse de especialistas para levar a cabo un labor de investigación, estudo, análise e asesoramento de oportunidades.
- Dado o tradicional raquítico financiamento mediante achegas obrigatorias ao capital social nas cooperativas lácteas, débese analizar se este pode ser o momento para solicitar compromisos de capital aos socios produtores de leite que teñen previsto incrementar a produción nos vindeiros anos.

AS PERSOAS

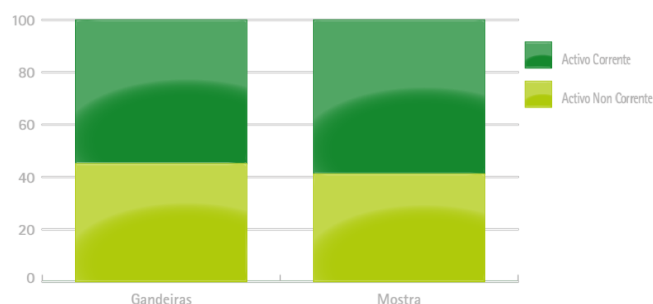
Cooperativas gandeiras

	Idade	Xénero	Estudos
Persoas socias	40-55	Varón	n.d.
Consello Reitor	48	Varón	Básicos
Presidencia	54	Varón	Básicos
Xerencia	46	Varón	Universitarios

ANÁLISE

económico-financeira

Estrutura económica

Comunicación e Divulgación Cooperativa

As accións comunicativas executadas dende AGACA oriéntanse a fomentar a comunicación mediante a:

- Comunicación interna, coas cooperativas que integran a Asociación.
- Comunicación externa, enfocada á divulgación do cooperativismo agroalimentario ao resto da sociedade.

Comunicación interna

Son obxectivos da comunicación interna dispoñer de información para acadar unha posición estratéxica e competitiva en calquera ámbito e xestionar axeitadamente o gran volume de información que circula cada día. Son tarefas densas pero importantes.

Neste senso, dende 2007, AGACA ofrece, ás cooperativas socias, a posibilidade de recibir resumos informativos diarios coa selección das noticias máis relevantes dos xornais impresos e medios electrónicos, vinculadas aos sectores agroalimentarios ademais de achegar informes sectoriais específicos.

Accións

- Resumo de prensa diario coas novas máis destacadas, coa posibilidade de ler a noticia completa en formato texto ou imaxe, ou acceder a un PDF onde consultar o total das novas do día.
- Informes sectoriais. cun carácter máis restrinxido, emítense estes resumos coas novas máis destacadas dos distintos sectores.
- Compártese información procedente de Gabinetes Gobernamentais, Centros de Investigación e outras fontes relacionadas co sector.
- Intercambio de información, de utilidade para cada Comunidade Autónoma cos gabinetes de comunicación do resto de FUT de Cooperativas Agro-alimentarias e doutras entidades.
- Revista *Cooperación Galega*.
- Separatas informativas.
- Emisión de notas e comunicados de prensa co fin de divulgar as accións desenvolvidas.
- Seguimento informativo das novas publicadas sobre cada acción/ proxecto desenvolvido.
- Avisos SMS e comunicacións de eventos e reunións por correo electrónico.
- Acceso a informes, datos, publicacións e axendas de utilidade para os técnicos e para as cooperativas. Entre outras, recíbense puntualmente as revistas elaboradas polas diferentes Federacións e Unións integradas en Cooperativas Agro-alimentarias e envíase información para difundir a través dos seus medios, tamén.

COOPERACIÓN GALEGA

En 2016 publicáronse cinco números (do 127 ao 131, ambos os dous inclusive) cunha tirada de 10.000 exemplares en cada edición.

Temas tratados

- Editoriais: abordáronse cuestións como o fracaso reiterado das políticas lácteas, os tratados comerciais internacionais, o proxecto europeo AGROSMARTcoop para a innovación e comercialización intelixente, os fondos de formación e o nomeamento das cooperativas como patrimonio cultural da humanidade.
- Temas centrais: iniciativas empresariais atrevidas: arando, esponxa e cogomelo; sector lácteo: entrevista á Conselleira do Medio Rural (Ángeles Vázquez) e a

representantes das cooperativas Xallas, Melisanto, Icos, Lemos, Agris e Feiraco; reportaxe a CLESA; entrevista ao director xeral de CAPSA FOOD e representante de InLac (José A. Tellado), reportaxe a Campoastur; entrevista a Javier Taboada, sobre DairyLac.

- Novas de actualidade: cultivo de tomate; novas cooperativas e procesos de integración cooperativa no sector lácteo; reformas nas políticas de Responsabilidade Penal que afectan ás cooperativas; boas prácticas na cadea alimentaria; proxectos europeos de formación, eficiencia enerxética e comercio intelixente; visitas institucionais; entrevistas; eventos: Día do cooperativismo, Feira de Silleda ou Congreso de Cooperativas Agro-alimentarias; actividades no marco de Rede Eusumo; iniciativas sociais con Obra Social “la Caixa”; experiencias sociais; foros especializados; proxectos etc.

Comunicación externa

A actividade de AGACA neste senso foi en 2016, particularmente intensa: comunicados, notas de prensa, artigos na revista de Cooperativas Agro-alimentarias, entrevistas ou reportaxes confirman un claro xiro, iniciado en 2014, de cara a divulgar a practica totalidade das accións técnicas emprendidas dende a Asociación e a súa posición ante situacións clave en determinados sectores agroalimentarios.

Comunicados de Prensa

Proba da política de transparencia informativa emprendida por AGACA son as 137 comunicacións emitidas, en 2016, a medios de comunicación —tamén difundidas a través da propia web e das redes sociais, dependendo do caso—, e cun acentuado enfoque divulgativo das accións emprendidas dende a Asociación. Destaca un alto reflexo nos medios de comunicación, superando as 360 mencións.

Destaca especialmente, a estratexia comunicativa despregada arredor dos Obradoiros de autoemprego cooperativo e montes comunais; das accións ante a crise do sector lácteo; das xornadas de promoción do empoderamento feminino e dos proxectos iniciados con Obra Social “la Caixa” en cooperativas e colexios.

Todas as valoracións, informacións e opinións emitidas realízanse co fin de trasladar á sociedade os valores propios do movemento cooperativo e unha imaxe de sector consolidado, con iniciativa, preocupado polos problemas sociais, con proxección e de gran valor para o resto da sociedade.

Relacións cos Medios de Comunicación

Dende o servizo de prensa atendéronse arredor dun cento de peticións de información de organismos públicos, empresas mercantís e medios de comunicación tanto galegos como de fóra de Galicia e mesmo de particulares. As cuestións que suscitaron máis interese foron as relacionadas cos cursos, iniciativas desenvolvidas dende a asociación orientadas á participación feminina nas cooperativas; atención a persoas maiores; nutrición infantil nas escolas; crise do sector lácteo, frecuentes entrevistas sobre cooperativismo e o sector agroalimentario, especialmente, o lácteo; datos económicos; posición das cooperativas ante normativas varias e outros temas relacionados co sector agroalimentario.

Páxina web

<http://www.agaca.coop>

En 2015 estivo desenvolvéndose un traballo interno de remodelación integral da páxina web. A páxina está plenamente operativa en 2016, aínda que ao longo dos meses foron xurdindo novos apartados para adaptarse ás necesidades.

A páxina pódese estruturar nunha unidade modular na que se integran basicamente:

- Unha visión xenérica da asociación, tanto das súas orixes como da súa estrutura organizativa.
- Unha guía das cooperativas asociadas con datos de contacto para facilitar o acceso ás mesmas, cun buscador que permite agrupalas por orde alfabética ou actividade.
- Información sobre a actividade desenvolvida dende as distintas áreas de servizos con que conta AGACA.
- Divulgación de novas, tanto das xeradas internamente como das recibidas de parte das cooperativas e outras entidades, ademais doutros contidos de interese.
- Un apartado de publicacións onde se recollen estudos e documentos técnicos ou doutra índole elaborados por AGACA ou de interese xeral, dende os anos 90.
- Apartados de eventos e cursos promovidos dende AGACA e de axudas e subvencións, actualizados periodicamente coa última información.

Para dar mellor servizo ás cooperativas e entidades asociadas, todas as novas que se publicaron na web de AGACA (233, novas tanto de propia elaboración como de interese xeral ou emitidas por cooperativas). Tamén se difundiron a través das redes sociais Facebook (Asociación Galega de Cooperativas Agroalimentarias, AGACA) e Twitter (@CoopAgr_Galicia), con boa acollida por parte da comunidade virtual. (arredor de 300 novos “Gústame” en Facebook e 84 novos seguidores en Twitter).

Servizo de comunicación especializado

Dende 2012 AGACA ofrece ás cooperativas un servizo de comunicación especializado do que xa están facendo uso algunhas asociadas e entidades afíns. Consiste en:

Xestión da comunicación

Desenvolvemento da xestión integral da comunicación externa (elaboración e difusión de comunicados e notas de prensa; dossiers corporativos; organización de roldas de prensa; contactos e atención cos medios; elaboración de publicacións; actualización da información na web etc.), coa seguridade de incrementar as aparicións nos medios e contar cun espazo informativo na revista Cooperación Galega, na web de AGACA e nas redes sociais da Asociación (Twitter e Facebook).

Publicacións

Ao dispoñer de revista propia, existe a posibilidade de realizar amplas reportaxes para dar a coñecer as novidades das cooperativa e multiplicar o impacto ao difundirse directamente entre outras cooperativas, industrias, produtores, Administración local, rexional e estatal, universidades, múltiples asociacións e Confederacións de España, medios de comunicación e entidades non agrarias, entre outras.

En definitiva, AGACA dispón dun servizo de Comunicación personalizado, xestionado por profesionais da comunicación con contacto directo e habitual cos medios de comunicación xerais e especializados.

Proxectos europeos

AGROSMARTcoop

O departamento de comunicación de AGACA coordinou o desenvolvemento da páxina web pública de divulgación do proxecto europeo AGROSMARTcoop. Para iso, estivo en constante comunicación coas 6 entidades que desenvolven AGROSMARTcoop recompilando información a partir de enquisas de necesidades para elaborar o portal. Tamén se encargou da busca e contratación do desenvolvedor da páxina web así como da creación dos seus contidos.

Corretaxe de Seguros

Servizo de seguros UCOGA

Dende o ano 2013 estamos a traballar para poder facilitar os socios das cooperativas o acceso a información, e a un mellor servizo, en temas de seguros e en particular de seguros do noso sector agroalimentario.

A través da corretaxe de seguros UCOGA, que é unha sociedade mediadora entre o cliente e as compañías de seguros, e no noso caso concreto especializada en todo o relacionado co sector agroalimentario.

As vantaxes desta corretaxe son que temos a posibilidade de traballar con todas as compañías aseguradoras do mercado, e así podemos prestar un servizo máis profesional e competitivo

